

16
(1334)-son
20-aprel
2018

Xabar

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI AXBOROT TEKNOLOGIYALARI VA KOMMUNIKATSİYALARINI RIVOJLANTIRISH VAZIRLIGI NASHRI

1992-yil martdan chiqsa boshlagan www.xabar.uz

УШБУ СОНДА:

ҲАМКОРЛИК

АҚТ вазирлигига
Россия делегацияси
билим учрашув
үтказилди 2-бет

ИНТЕРВЮ

Дивиденд солигининг
25 фоиз қилиниши
тадбиркор учун зарба
бўлиши мумкин
5-бет

МОБИЛЬНЫЙ БАНКИНГ

Beeline, "Алоқабанк" и
Raute запускают
первые в Узбекистане
онлайн-микрозаймы
6-бет

ОБОД ҚИШЛОҚ

Ҳали бу ерлар лолазор
бўлади 8-бет

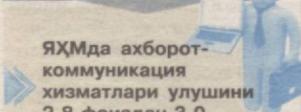
МАСЛАХАТ

Телефон бузилишига
сабаб — ўзимиз...
11-бет

ТУРФА ОЛАМ

"Камбағаллар учун
Тожмаҳал" 16-бет

САМАРҚАНД ВИЛОЯТИДА
2018 ЙИЛ ОХИРИГАЧА

ЯХМда ахборот-
коммуникация
хизматлари улушини
2,8 фоиздан 3,0
фоизга етказиш;

Аҳоли масканлари
мобил алоқа
қамровини (2G) 94
фоиздан 97,40
фоизга етказиш;

Интернет тезлигини
10 баробарга ошириш
режалаштирилган.

7 ОЙДА КЕЛГАН ХАТ

ёки Сирдарё ва Самарқанд
орасидаги масофа шунчалик узоқми?

3-бет ►

Почта хизмати ҳам узоқ тарихига эга. Бир пайтлар бу хизматни алоқачи кабутарлар, элчилар, савдо карвонлари баъжарган бўлса, замонамизга келиб, алоҳидан хизмат турлари жорий қилинган. Почта етказиш муддатлари кескин қисқарган, хизмат нархлари бир неча ўн

баробарга арzonлашган. Мамлакатимизда "Ўзбекистон почтаси" АЖ маҳаллий ва халқaro жўнатмаларни тез муддатларда фойдаланувчиларга етказиш учун кенг имкониятларга эга.

Лекин, баъзизда бўлсин, жўнатмаларнинг ўз вақтида манзилига етиб бормаёт-

гани билан боёлик ҳолатлар учраб турибди. Алоқа, ахборотлаштириш ва телекоммуникация технологиялари соҳасидан назорат бўйича давлат инспекциясининг Самарқанд вилоят ҳудудий бўлинмасига ҳам бу борада фуқаролар ҳақли этироф ва шикоятлари билан мурожаат қўлмоқда.

**UZMOBILE
GSM**

"UzMOBILE
GSM"га
уч йил
тўлди

Ўтган даврда
қандай
натижаларга
эришилди?

"Ўзбектелеком" акциядорлик компаниясининг "ЎзМобайл" филиали пойтхатимиз худудида бундан уч йил олдин GSM стандартидаги тармоғининг тижорат фаолиятини йўлга кўйган эди. Ҳуш, ўтган давр мобайнида қандай натижаларга эришилди?

Ҳозирда GSM/CDMA стандартидаги абонентлар базаси 2 миллиондан ошиди. Компания мутахассислари эътиборни ҳудудларда 2G/3G ва 4G технологияларини жорий этишига қаратан ҳолда GSM тармоғини кенгайтириш устида иш олиб боришишти. Бундан ташқари, ўтган йилнинг охирида "ЎзМобайл" Pre5G тестини ўтказган биринчи мобил алоқа оператори бўлди.

4-бет ►

ЧОРЛОВ!

"ЭНГ ФАОЛ ЁШ ДАСТУРЧИ" ТАНЛОВИДА ФАОЛ ҚАТНАШИНГ

Ўзбекистон ахборот технологиялари ва оммавий коммуникация ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаги ўзбекистон Республикаси ахборот технологиялари ва коммуникацияларни ривожлантириш вазирлиги билан ҳамкорлик шарнирга ҳар томонлама етук мутахассис бўлиб камол топишига бўлган интилишини қўллаб-куватлаш, иқтидорли ёш мутахассисларни аниқлаш, касбий маҳорати ва билим даражасини ошириш учун зарур шартшароитлар яратиш мақсадида "Энг фаол ёш дастурчи" танловида эълон қиласди.

Танлов уч босқичда:
I босқич — 20-30 апрел
кунлари корхона, ташкилот ва муассасаларда;

II босқич — 20-30 май

кунлари Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳрида;

III босқич — 20-30 июн
кунлари Республика миқёсида
ўтказилади.

Танлов шартлари билан
Республика кенгашининг
tradeunionict.uz сайтида танишиш мумкин.

Танловнинг Республика босқичи галиблари жорий йилнинг август ойидаги Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси томонидан ташкил этиладиган ёш мутахассислар V Республика Форумида иштирок этадилар.

Танловда ахборот технологиялари ва коммуникацияларни ривожлантириш йўналтишида фаолият юритаётган, 35 ёшдан ошмаган мутахассислар иштирок этишлари мумкин.

Ташкилий қўмита

РЕКЛАМА

ЮРИДИК ВА ЖИСМОНИЙ ШАХСЛARНИНГ ИПОТЕКА СУФУРТАСИ

Тел.: 147-11-00;
Факс: 147-22-00

Тошкент шаҳри,
А. Темур кўчаси 109-йд
www.alskom.uz
Хизматлар лицензияланган

АКТ ВАЗИРЛИГИДА РОССИЯ ДЕЛЕГАЦИЯСИ БИЛАН УЧРАШУВ

► Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев жойларда амалга оширилаётган бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари, ижтимоий-иктисодий ислоҳотларнинг бориши, йирик лойиҳалар билан яқиндан танишини, халқ билан мулокот қилиш мақсадида 13 апрел куни Сирдарё вилоятидаги бўлди.

► Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 17 апрел куни иқтисодиёт тармоқларида ҳисоб-китоб тизимини такомиллаштириш, дебитор, кредитор ва бюджет олдидаги қарздорликларни қисқартириш бўйича кўрилаётган чора-тадбирлар таҳлилига бағишиланган йигилиши ўтказди.

► Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати ва Олий Мажлис Қонунчилик палатасида 17 апрел куни Латвия Республикаси Сейми Раиси Инара Мурнице раҳбарлигидаги ушбу масалаларни парламенти делегацияси билан учрашувлар бўлиб ўтди.

► 17 апрел куни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасида Бош вазир А.Арипов соҳида "Худудларда дала ва тозалаш-ободонлаштириш ишларига тибиёт ва таълим муассасалари ходимишлари, талабалар ва ижтимоий соҳа вакилларни жалб қилишни тақиқлаш ва ушбу ҳолатларга йўл кўйган барча даражадаги ҳокимлар ва раҳбарларнинг шахсий мэъулият ва жавобгарлигини оширишга қаратилган чора-ларни белгилаш" масаласини бағишиланган видеоселектор йигилиши ўтказдилди.

► Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 18 апрел куни Корея Республикаси ташкии ишлар вазiri Кан Гён Хва хонимни қабул қилди. Учрашувда давлатларимиз ўртасидаги ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш истиқболлари ҳамда халқаро ва минтақавий сиёсатнинг дол зарб масалалари юзасидан фикр алмашиди.

► 19 апрел куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев "Ўзбекнефтгаз" акциядорлиги жамияти билан Россиянинг "Лукойл" компанияси ҳамкорлигига курилган Қандим газни қайта ишлаш мажмусининг очилиш маросимида иштирок этиш учун Бухоро вилоятiga келди. Давлатимиз раҳбари, шунингдек, Навоий вилоятiga ташриф буюриб, "Навоийзот" акциядорлик жамияти томонидан жаҳон бозорига ҳаридоргир кимё маҳсулотлари ишлаб чиқардиган учта завод қурилиши билан танишиди.

16 апрел куни Ўзбекистон Республикаси ахборот технологиялари ва коммуникацияларни ривожлантириш вазiri Азим Ахмедхаджаев Россия Федерацияси Алоқа ва оммавий коммуникациялар вазiri иштiroqни қабул қилди.

Учрашувда Россия Федерацииси Президентининг Ишлар бошқармаси ҳамда Бутунrossия телевизион ва радиоузатиши давлат компанияси вакиллари, шунингдек Россиянинг "Россия сегодня", "Первый канал", "Россия24" телеканаллари вакиллари иштирок этдилар.

Учрашувда иккى томонлама алоқаларни кенгайтириш, жумладан, медиа

алоқаларни ривожлантириш, рақамли узатиш, технопарклар фаолияти, рақамли иқтисодиёт ва интернет тармоқларини тартибга солиши, АКТ соҳаси учун кадрлар тайёрлаш ва бошқа истиқболли йўналишларда ҳамкорликни ўрнатиш масалалари атрофлича кўриб чиқдил.

Хусусан, Россия делегацияси вакиллари мамлакатнинг рақамли тезеузатиши тизимига ўтказилиши ҳақида маълумот бердилар ва мазкур рақамли платформада мобил телевидение фаолиятини йўлга қўйиш фикрини илгари сурдилар.

Шунингдек, томонлар Россиянинг "Первый канал" АЖ билан биргаликда

телеканал ташкил қилиш масаласини ҳам мұхокама қилишди. Ушбу телеканал россиялик режиссёrlарни жалб қилган ҳолда ўзбекистонлик атоқли намояндадар фаолияти, ўзбек олимларининг жаҳон тараққиётидаги ҳиссасига бағишиланган ҳужжатли фильм ҳамда дастурлар тайёрлашда хизмат қиласди.

Шу билан бирга, томонлар мунтазам равишда давлат органларининг Ахборот хизматлари учун маҳсус форум ва семинарлар ташкил қилишни келишиб олишди, мутахассислар малакасини ошириш юзасидан ҳамкорликка доимо тайёр эканликларини маълум қилишиди.

ҲАМКОРЛИК

СТАРТАП ЛОЙИҲАЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА КОРЕЯЛИК ЭКСПЕРТЛАР БИЛАН ҲАМКОРЛИК ҚИЛИНАДИ

Жорий йилнинг 15-21 апрел кунлари Корея ахборотлашган жамиятни ривожлантириш институти (KISDI) муассасаси мутахассислардан иборат делегация мамлакатимизда бўлиб, Ўзбекистонда дастурий таъминот бозори ҳамда стартап лойиҳаларни ривожлантириш масалаларига бағишиланган учрашувларда иштирок этмоқда.

KISDI эксперталари сўнгги 15 йил мобайнида жаҳоннинг 27 мамлакатидаги 73та лойиҳани амалга оширишга муваффақ бўлгандар.

Делегация юртимиздаги сафари давомида Ахборот технологиялари ва коммуникацияларни ривожлантириш вазирлиги, Инновацияцион ривожлантириш вазирлиги, Шунингдек Мирзо Улугбек инновация маркази ҳамда вазирлик тизимида бошқа ташкилотлар, IT-компанияларда учрашувлар ўтказди.

Жумладан, 17 апрел

куни вазирликда ташкил этилган учрашувда Ахборот технологиялари ва коммуникацияларни ривожлантириш вазирининг биринчи ўринбосари Олимжон Умаров кореялик эксперталарни қабул қилди.

Учрашувда IT-стартапларни ва миллий дастурий таъминот бозорини ривожлантириш бўйича давлат сиёсатнинг аҳамияти таъкидланди.

Ўзаро ҳамкорликда давом этадиган консультатив дастур 2018 йилнинг деқабрига қадар 4 босқичда ташкил қилинади. Дастурнинг иккичи босқичида ўзбекистонлик 5 нафар мутахассисининг Корея Рес-

публикасида ихтисослашган ўкув ва семинарларда иштирок этиши режицилинган.

Кореялик мутахассислар дастурий таъминот бозорида тадбиркорлик мұхитининг муваффақиятли ривожланиши учун инсон салоҳияти, қулат тадбиркорлик иқлими, иқтисодий асос ҳамда қулагиллар зарурлигини қайд этдилар.

Ўз навбатида, Олимжон Умаров мәхмонларнинг диққатини ҳукумат томонидан соҳаларда, хусусан ахборот технологиялари соҳасидаги тадбиркорликни қўллаб-куватлаш учун барча қулагиллар яратиб бериладиганда қаратди.

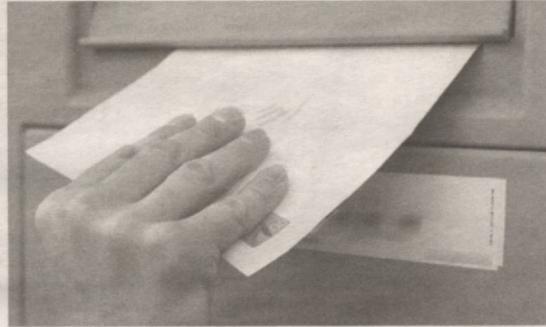
7 ОЙДА КЕЛГАН ХАТ

ёки Сирдарё ва Самарқанд орасидаги масофа шунчалик узоқми?

◀1-бет.

Гапимиз қуруқ бўлмаслиги учун бир мисол келтирсан: 2018 йил 23 марта куни Самарқанд вилояти, Иштихон туманида истиқомат қиливчи фуқаро Ф.А ўзномига Сирдарё вилояти, Оқолтин туманинаги Сардоба алоқа бўлимидан 2017 йилнинг 15 август куни юборилган RA128684767UZ рақамли буюртмали хат етиб келмагани тўрисида инспекциянинг 1144 рақами "Ишонч телефони"га мурожаат қидди.

Фуқаро мурожаатини ўрганиши жарабаиди, унинг номига Сирдарё вилояти, Оқолтин туманинаги Сардоба алоқа бўлимидан 2017 йилнинг 15 август куни юборилган буюртмали хат 2017 йилнинг 22 август куни "Ўзбекистон почтаси" АЖ Самарқанд туманлараро почта алоқаси боғламасининг саралаш ва етказиш участкасига келиб тушгани, бироқ Иштихон туманлараро почта алоқаси боғламаси мансабдор шахслари ва масъул ходимларининг ўз

ишига совуққонлик билан қараганлиги туфайли ушбу хат эгасига етказилмагани аниқланди. 2018 йилнинг 26 марта куни инспекциянинг Самарқанд вилояти худудий бўлинмаси ходимлари томонидан мурожаат ўрганилиб, 7 ой 11 кун кечиккан почта эгасига топширилди.

Ваҳоланки фуқаро Ф.А. кутаёттган ушбу хатда унга зарур бўлган хужжатлар юборилган бўлиб, хатни сўреклаб бир неча маротаба Иш-

тихон туманлараро почта алоқаси боғламасининг масъул ва мансабдор шахсларига мурожаат қилган ва ушбу хат Иштихон туманлараро почта алоқаси боғламаси ходимларсида асоссиз равиша сакланган.

Бу ҳолат омонатни ўз эгасига топширмаган, устигаустак фуқарони оворор сарсон килган Иштихон туманлараро почта алоқаси боғламаси ходимларининг ўз ишига бўлган муносабатидан бошқа нимани англатади?

Ушбу мақолани ёзишдан мақсадимиз бирорнинг айини топиб, оммага достон қилиш эмас, балки йўл қўйилган хато ва камчиликлардан тўғри хуласа чиқариш, бу каби ҳолатлар тақрорланишининг олдини олишидир.

Умид қиласизки, Иштихон туманлараро почта алоқаси боғламаси ходимлари бундан тўғри хуласа чиқариб, фойдаланувчиларнинг почта алоқасига бўлган ишончларини йўқотмаслик учун ўз ишига масъулият билан ёндашади.

Маълумот учун айтганда, инспекциянинг Самарқанд вилояти худудий бўлинмасига жорий йилнинг биринчи чораги давомида 362та мурожаат келиб тушган бўлиб, шундан 26таси почта алоқаси хизматларига тегишли бўлган.

**К.РАҲМАТОВ,
инспекциянинг
Самарқанд вилояти
худудий бўлинмаси
бошлиғи**

САЙЁР ҚАБУЛЛАР

Сирдарё вилояти: МУЛОҚОТЛАРДА МУАММОЛАРГА ЕЧИМ ТОПИЛМОҚДА

**Маҳалла-
парга ўрнатила-
ётган мобил
алоқа
компания-
лариниң
антенналари
инсон
саломатлиги
учун зарари
бор ёки ўйлиги
хусусида
йўлланган
саволларга
мутахассислар
томонидан
фактлар
асосида аниқ
жавоблар
берилди.**

Сирдарё вилоятининг бир қатор туман ва шаҳарлари ўзбекистон Республикаси ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигининг Сирдарё вилояти худудий бошқармаси бошлиғи ҳамда вилоят соҳа корхона ва ташкилотлари раҳбарлари иштирокида сайёр қабуллар ўтказилди.

Жумладан, худудий бошқарма жорий йилда тасдиқланган режа-жадвал асосида Ширина шаҳри, Оқолтин ва Сардоба туманлари худудлари ва чекка жойлардаги аҳоли масканларидан жисмоний ва юридик шахслар вакиллари билан учрашиди.

Эндиқда худудий бошқарма бошлиғи ҳамда вилоят соҳа корхона-ташкилотлари раҳбарлари иштирокида ташкил этилгандан кийин ахоли ташкилотлари ҳудудий бошқарманинг Facebook ижтимоий тармолигидаги расмий саҳифаси fb.com/DepGulistan орқали ҳам онлайн йўлга кўйилти. Яъни, сайёр қабулда бевосита қатнаша олмаган аҳоли ва тадбиркорлар онлайн мулоқотда иштирок этишиди. Сайёр қабулларда 180 нафар-

дан ортиқ жисмоний ва юридик шахслар вакиллари бевосита иштирок этиб, турмуш ва иш фаoliyatlariда дуч келётган соҳа оид муаммо ёки адолатсизликлар юзасидан бошқарма бошлиғига тўғридан-тўғри мурожаат қилишиб, қонунчиликда белгиланган тартибида ўз мурожаатларига жавоб олишиб, масалалар ижобий ҳам этилди.

— Оқолтин тумани марказида бирорта ҳам интернет-кафе очилмаган, мен сайёр қабулда бирорта интернет-кафе очиш учун керак бўладиган зарур хужжатлар тўплами ва кимга мурожаат этишим бўйича барча маълумотларга эга бўлдим, — дейди тадбиркор М.Қўшмуродов.

Маҳаллаларга ўрнатилётган мобил алоқа компанияларининг антенналари инсон саломатлиги учун зарари бор ёки ўйлиги хусусида йўлланган саволларга мутахассислар томонидан фактлар асосида аниқ жавоблар берилди.

Сайёр қабулларда ўзбекистон Республикаси Президенти қабулхонасига келиб тушган мурожаатлар ҳам атрофлича

кўриб чиқилиб, аксарият мурожаатлар ижобий ҳал этилганди. Қўшимча ўрганиши талаб қиласидан масалалар юзасидан мурожаатчиларга тушунтиришлар берилди.

Бундан ташқари, жорий йилда вилоят ҳокимлиги билан ҳамкорликда туман ва шаҳар ҳокимликларида аҳоли ва тадбиркорлик субъектлари учун соҳавий масалалар, кичик бизнес саҳасида ишчиликни тадбиркорликка кенг шароитлар яратиш мақсадида лицензияларга тартибида имтиёзлари, дастурий таъминот вositatларини ишлаб чиқарувчиларга яратиб берилсаётган кент имкониятлар тўғрисида семинарлар ташкил этиши мақсадида "Очиқ эшиклар куни" тадбирини ўтказиш режаси ишлаб чиқилади.

Мазкур режага асосан Холос ва Гулистан туманлари ҳокимликлари мажлислар залида "Очиқ эшиклар куни" тадбирлари уюшқоқлик билан ўтказилди. Ушбу тадбирларда 120 нафардан ортиқ жисмоний ва юридик шахслар вакиллари, маҳалла фасоллари ҳамда туман тадбиркорлари

иштирок этишиб, ўзларини қизиқтирган саволларга жавоблар олишиди.

— Мен жорий йилнинг апрел ойидан бошлаб ўзимнинг ахборот технологиялари йўналишидаги тадбиркорлик фаoliyatlari олиб бораман, — дейди ёш тадбиркор, RealFeel МЧЖ директори Шоҳруҳ Ҳожибоев. — "Очиқ эшиклар куни"да "Мирзо Улугбек инновация маркази" фаoliyatliga доир, шунингдек, марказ томонидан резидентларга берилсаётган имтиёзлар хусусида старлица маълумот олдим. Катта умидлар билан резидент бўлиш мақсадидан инновация марказига хужжатларимни тақдим қиласманган.

Белгиланган режа-жадваллар асосида вилоядада сайёр қабуллар ҳамда "Очиқ эшиклар куни" тадбирларини ўтказиш давом этимоя.

**Лочибек БЕРДИМУРАТОВ,
Ўзбекистон Республикаси
ахборот технологиялари ва
коммуникацияларини ривожлантириш
вазирлигининг Сирдарё
вилояти худудий бошқармаси
етакчи мутахассиси**

ЎЗБЕКИСТОН КЕЛАЖАГИ ИННОВАЦИОН ФОЯЛАР ВА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДА

**Бугунги
кунда
ривожла-
нишнинг
инновацион
моделлари ва
аклли техно-
логиялар
амалга оши-
рилаётган
мамлакатлар
энг муваффа-
қиятли ва
барқарор
хисобланади.**

Қайси бир давлат энг самарали инновациявий механизмга ва инновацияларни амалга оширишининг ривожланган инфратузил масигига эга бўлса, айнан шу давлат жаҳон бозоридаги рақобат курашила муввафқиятни эришади. Ҳозирги кундаги илмий-техник тараққиётининг бир қисми сифатида эътироф этиладиган илмий-техник инновациялар — иқтисодиётни жонлантирувчи ва унинг рақобатдошлигини сақлаб қолувчи куч хисобланади.

Инновацийни фаолиятни ривожлантириш учун тармоқ инфратузилмаларининг катта имкониятлари мавжуд эканлигини англаган ҳолда ривожланган давлатлар ҳукуматлари инновацияларни кўллаб-куватлашни давлат сиёсати даражасида амалга оширмоқдалар.

Хитой, Германия, Франция, Идроил, Ҳиндистон, Россия каби иқтисодиётни ривожланган хорижий мамлакатлар инсон манфатларига хизмат қиласидан инновацион ривожланши стратегияларни ишлаб чиқиб, амалга татбиқ этиб келмоқдалар.

Жаҳон интеллектуал мулк ташкилоти (ЖИМТ) қатор ҳамкор тадқиқот марказлари билан биргаликда мамлакатларнинг инновацион ривожланшига доир рейтингда Швейцария етти йилдан бери стакчилик қилиб келаётir. Инновацион ривожланган давлатлар рейтингининг

кучли ўнлигидан шунингдек, Сингапур (7), Финляндия (8), Германия (9) ва Ирландия (10) мамлакатлари ўрин олган. Осиё қитъасидан стакчилар — Сингапур (7), Жанубий Корея (11) ва Япония (14).

Ўз ўрнида шуни ҳам таъкидлаш жоизки, мамлакатимизда ҳам инновацион лойиҳалар ва технологияларни амалга татбиқ этиши бўйича тизимиш ишлар олиб борилияти. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2008 йил 15 июнда кабул қилинган "Инновацион лойиҳалар ва технологияларни ишлаб чиқаришга татбиқ этишини рафтаганириши борасидаги кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида" ги қарори Ўзбекистонда инновацион тараққиёт жараёнларини янада жадаллаштириша хизмат қиласидан. Шуниси эътиборлики, бу борада ёшлар алоҳида жонбозлик кўрсатиб, илм-фан оламига ўз лойиҳа ва ишланмаларини тақдим этмоқдалар.

Бугунги кунда мамлакатимизда ҳар бир соҳанинг тараққий этишига қартилган шарт-шароитларнинг яратилиши натижасида қатор имкониятлар, ютуқлар кўлга киртияти. Ҳусусан, инновацион лойиҳаларнинг жорий этилиши, бу борада давлатимиз раҳбари томонидан қарор ва фармонларнинг қабул қилинishi соҳа ривожида мухим ўрин тутяпти. 2017 йил 29 ноябрда Президент

тимизнинг "Ўзбекистон Республикаси Инновацион ривожланниш вазирлигини ташкил этиши тўғрисида" ги 5264-фармони қабул қилинди.

Фармонда илмий ва инновацион фаолиятни давлат томонидан тартиғба солиш принциплари, кўллаб-куватлаш шакллари, фой, ишланма, технологиялардан фойдаланиш имкониятини кенгайтириши белгилойиши "Инновацион фаолият тўғрисида" ги ва "Фан тўғрисида" ги қонун лойиҳалари ишлаб чиқиб алоҳида таъкидланган. Айни мана шу қонун лойиҳаларининг ишлаб чиқарилишига бўлган эътибор ҳамда ушбу вазирlikнинг ташкил этилиши, албатта, соҳани янада ривожлантириш, инновацион фояларни шакллантириши, ишланма ва технологияларни рўебга чиқаришга хизмат қиласидан.

Таъкидлаш жоизки, жаҳон тажрибаси барча соҳаларда сифати ўсишини таъминловчи янгиликларни узлуксиз тарзда амалиётга көнг жорий этиши жамият ва иқтисодий ривожланнишнинг ҳаракатлантирувчи кучига айлантирилганин кўрсатмоқда. Бугунги кунда ривожланнишнинг инновацион моделлари ва ақлли технологиялар амалга оширилганда мамлакатлар энг муваффакияти ва барқарор хисобланади. Бундай мамлакатларнинг барқарор тараққиёти, уларнинг жаҳон бозорларидан

рақобатбардошлиги табиий ресурсларни экспорт қилиш ва жисмоний меҳнатдан фойдаланишига эмас, балки инновацион фоялар ва ишланмаларга асосланади.

Шундан келиб чиқиб жорий йилнинг 12 апрел куни Олий Мажлис Қонунчилик палатаси навбатдаги йигилишида "Ахборот ва коммуникация технологиялари масалалари кўмитаси" нинг номи "Инновацион ривожланниш, ахборот сиёсати ва ахборот технологиялари масалалари кўмитаси"га ўзgartirилтани бежиз эмас, албатта. Барчамизга маълумки, жорий йил мамлакатимизда "Фаол тадбиркорлик, инновацион фоялар ва технологияларни кўллаб-куватлаш" йили деб ёлон қилинди. Иқтисолиёт ва ижтимоий соҳа барча тармоқларнинг инновацион ривожланнишни таъминлаш, жаҳон илм-фани ютуқларини, инновацион фоялар, ишланмалар ва технологияларни жорий этиши соҳасида парламент фоилиятининг самарадорлигини ошириши, унинг мазкур соҳадаги қонун ижодкорлиги, назоратдаил фоилиятни олиб боришида кўмитамизга парламентимиз томонидан улкан маъсуллият ва ишончу билдирилди.

Модернизацияга асосланган янги иқтисодиёт ва янги технологиялар инсононга ва ижтимоий соҳадаги инвестиции кириши вазифасини қўяди. Буларнинг барчаси фуқароларга янги иш ўринларини яратиш, янги касб-хунарларни ўрганиш, янги корхоналарни очиш ва кенгайтириш имкониятини беради. Инновацион лойиҳаларнинг амалга татбиқ этилиши иқтисодиётининг барқарор суръатларда ривожланнишни ҳамда алоқа фаронволингининг ўсишини кафолатлайди.

**Улугбек САМАТОВ,
Жамшид ПИРМАТОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик
палатаси инновацион
ривожланниш, ахборот
сиёсати ва ахборот
технологиялари масалалари
кўмитаси аъзолари**

АЛОҚА КОРХОНАЛАРИДА

"UzMOBILE GSM"га УЧ ЙИЛ ТЎЛДИ Ўтган даврда қандай натижаларга эришилди?

◀1-бет.

Агар 2015 йилда GSM тармоқининг қамрови фақат Тошкент ва пойтҳат вилоятни марказларини камраган бўлса, бугунги кунда ҳар бир вилоятда база станцияларни курилганлиги тифайли туманларни ҳам қамраб оляпти. Қувонарлиси, ҳозирги вақтда янги база станцияларини ишга тушириш бўйича ишлар давом этмоқда. Айни пайтда аҳолини GSM/CDMA стандартидаги мобил алоқа билан таъминлаш учун иккى мингдан ортиқ обект ўтада уч мингта технологиялар мавжуд. "ЎзМОБайл" 2016 йилда ўз мижоз-

ларига Тошкент ҳудудида овозли хизматлар ва матъумотлар узатиши хизматларининг энг яхши сифатини тақдим этувчи оператор номини олганлиги ҳам олиб борилаётган кенг миқёсдаги ишлар самарасидир.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, "ЎзМобайл" дунёнинг барча мамлакатларида ҳалқаро автоматик роуминг хизматларини кенгайтироқда ва ҳозирги пайтда бундай хизмат дунёнинг 86 мамлакатида мавжуд.

Ўтган уч йил мобайлнида ўттиздан ортиқ тариф тўплам-

лари, жумладан, Ўзбекистон Республикаси ахборот технологиялари ва коммуникацияларни ривожлантиришни вазирлиги таркибида 41ta корхона ходимлари учун мўлжалланган янги маҳсус тариф режалари ва Ўзбекистон ёшлар иттифоқи аъзолари учун тариф, 60ta қўшимча хизмат, шунингдек, турли контент хизматлар ва акциялар жорий этилди.

Бугунги кунда бутун республика мизбони бўйлаб "ЎзМобайл" нинг 14та савдо ва хизмат кўрсатиш офисларида мавжуд. "Ўзбекtele-

ком" АК, "Ўзбекистон почтаси" АЖ ва кичик бизнес субъектларининг тижорат вакиллари билан ҳамкорлик йўлга кўйилганлиги мингдан ортиқ савдо шоҳобчаларининг пайдо бўлишига олиб келди.

Янги база станцияларини модернизация қилиш ва қуриш, шунингдек, мижозлар учун янги тариф ва хизматларни жорий этиши ортиқ алоқа сифатини ошириб бориши миллий уяли алоқа оператори ходимларининг асосий мақсадидир.

Ўз мухбиримиз

ДИВИДЕНД СОЛИФИНИНГ 25 ФОИЗ ҚИЛИНИШИ ТАДБИРКОР УЧУН ЗАРБА БҮЛИШИ МУМКИН

Mамлакатимизда Ўзбекистон Республикасининг солиқ тизимини ишоҳ қилиш концепцияси кенг жамоатчилик томонидан қизғин мухоммада қилинмоқда. Кенг қарорларни ишоҳотларда барча солик турларини қайтадан кўриб чиқиш назарда тутилган. Бу жараёнга "Express Mail Universal" (EMU) МЧЖ директори раҳбари Мурод ЖУМАЕВ ҳам бефарқ эмас. Мухоммадимиз билан сұхбатда у солик концепцияси ҳақида ўз фикрларини билдириди.

Агарда дивиденд солиги баландлигича қоладиган бўлса, чет эллик инвесторларни Ўзбекистонга жалб этишига зарурат пайдо бўлади?

— Бундан мақсад, аввалинбор, иқтисодиётда солик юкини камайтириш орқали рақобатардошлини ошириш, солик ҳисоботларини соддлаштириш, маҳаллий тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш, хорижий инвесторларни жалб қилишдир.

— Ўзбекистон Республикаси солик тизимини ишоҳ қилиш концепцияси лойиҳасида илгари сурлаётган янгиликларга муносабатнингиз қандай? Умуман, жараённи кузатиб боряпсизи, сизнинг назарингизда, концепция лойиҳасида ётибордан четда қолиб кетаётган омиллар ҳам борми?

— Албатта, ҳар бир тадбиркор, ҳар бир ишлаб чиқарувчи ё хизмат кўрсатувчи бу жараённи катта қизиқиши билан кузатмоқда. Вокеялар ривожидан четда қолиб кетгандарни ташкилотларни ҳам ортда қолиши тайин. Янги солик концепцияси лойиҳасида ўзига яраша имкониятлар тақдиф қилинмоқда, масалан, амалдаги солик тизимидан соликлар ва бошқа мажбурий тўловлар сони жуда кўп. Янги жорий қилинадиган концепцияда эса соликлар ва бошқа мажбурий тўловлар сони камайтирилиб, соддалаштирилган. Шу билан бирга, менимча, айрим камчилликлари ҳам бор. Концепция лойиҳасидан

четда қолиб кетган омилларни ҳозирча кўрмадим, лекин бир нарсани айтишим керакки, дивиденд солигининг 25 фоиз қилиниши тадбиркор учун катта зарба бўлиши мумкин. Янги, агар дивиденд солиги камайтирилмаг экан, инвесторларни жалб қилиш ҳам, янги тадбиркорлик субъектларини ташкил қилиш ҳам кийин бўлади. Агарда инвестор кичикроқ ставкадаги солик тўлаш орқали дивидендни олса, уна бошқа бизнесларга пулини тикиши, янгидан янги иш жойлари яратиши мумкин. Агарда маҳаллий инвестор дивиденд солигини тўлаш, ўз пулини қайтариб олса, янги бизнесга қайтиб пул тикмаслиги аниқ. Ҳар бир инвестор ва тадбиркорнинг мақсади факат фойда олиш бўлса, унда ўз пулларини тижорат банкларига омонатга кўйишни афзал билади.

Менимча, концепцияда даромади йилига 1 000 000 000 (бир миллиард) сўмдан ошган хизмат кўрсатувчи ташкилотларни ҳам мажбурий равишда КҚС тўлашлари керак. Бу хизмат кўрсатувчи корхоналар учун бироз нокулайлик келтириб чиқариши мумкин, чунки хизмат кўрсатувчи ташкилотларнинг асосий ресурслари иш ҳақиқи кўринишидаги харажатлардир, яни улар КҚС билан жуда кам миқдордаги ресурсларни қабул қиласидилар.

— Солик тизими ва сизнинг компаниянинг эски солик тизимидаги қандай ишлардингиз ва

агарда солик ишоҳотлари амалга оширилиб, концепция татбиқ этилса сиз учун нималар ўзгаради?

— Эски солик тизимидаги соликлар ва мажбурий тўловлар турлари кўп ва мураккаб, ҳисоб ишларда чалкашликлар бўларди. Ходимларнинг иш ҳақларидан ягона ижтимоий тўловлар тўланарди (яни, ҳисобланган суммадан 15 фоиз). Янги солик концепцияси бўйича эса, ягона ижтимоий тўловлар бекор қилинганда, ходимларнинг иш ҳақларини оширишга, янги иш ўринларини очишга имкониятларни беради.

— Янги солик концепцияси чет эллик инвесторларни Ўзбекистонга жалб этишида ижтимоий рол ўйнайди дейишишмоқда — сизнинг бунга муносабатнингиз қандай, чет элликлар солик тизимимиз яхшиланганига ишонишмарман?

— Яна тақрорлайман, агарда дивиденд солиги баландлигича қоладиган бўлса, чет эллик инвесторларни Ўзбекистонга жалб қилиш жуда мураккаб бўлалди, сабаби яна ўша: инвесторларни асосий мақсади — кўпроқ фойда олиш. Чет элликлар, албатта, солик тизимимиз яхшиланганига ишонишмарман, лекин солик юки бошқа

ўйлайсиз, бундан почта-курерлик бозоримиз қандай ўзгаришига учрайди: почтага ҳам сармоя киритилармакан ёки чет эллаги йирик операторлар бизда кўплаб филиалларини очса, биздаги почта-курерлик компаниялари рақобатта дош бера оладими?

— Сиз айтганингиздек, чет эллик инвесторлар Ўзбекистон бозорига киреб кела бошласа, почта-курерлик компанияларига ҳам сармоялар киритилади. Чунки Ўзбекистон бозорида бу соҳа ҳали ривожланамаган. Рақобат бўлган жойда ривожланниш, хизмат кўрсатиш сифати ошади. Маҳаллий компаниялар ҳам ҳозирда чет эл компанияларидан қолишмаган ҳолда хизмат кўрсатиб келмоқда, янгиликлар қилишмоқда. Мижозларнинг талаб ва истакларига биноан хизматлар кўрсатиш йўлга кўйилмоқда. Шу билан бирга, бизнинг компаниямизда ҳам чет эл тажрибалари ўрганинг келининти. Яккунда Туркияда хизмат сафаридан бўлуб, почта-курерлик компанияларининг ишини ўрганиб келдим. У ерда шунга амин бўлдимки, бизнинг компания яда ташкил қилинган хизматлар Туркияда жорий қилинган хизматлардан ҳеч ҳам қолишмайди. Агарда чет эллик компаниялар мамлакатимиз бозорига киреб келса, компаниямиз рақобатта бардош беришига, хизматлари сифатини янада яхшилди олишига ишонаман. Бизнесда рақобатга қараб эмас, мижонинг хоҳишига қараб ҳаракат қилиш керак — бу компаниямизнинг шиори.

Янги солик концепцияси бўйича эса, ягона ижтимоий тўловлар бекор қилинганда, ходимларнинг иш ҳақларини оширишга, янги иш ўринларини очишга имкониятимиз бўлади.

— Янги солик концепцияси аввало ким учун фойдади: йирик компанияларидан ёки кичик бизнесгами? Умуман, компанияларда ишловчи оддий ходимларга ҳам солик ишоҳотлари ёнгиллик берадими?

— Янги концепция йирик компаниялар учун ҳам, кичик бизнес учун ҳам соликларни соддалаштириш эвазига ентиллик беради. Корхоналар ўртасидаги согласом рақобат эса албатта иқтисодиётнинг ўсишига олиб келади.

Ходимларга келадиган бўлсак, фикримча, жисмоний шахсларнинг даромад солиги ставкаси етарли даражада баланд (25 фоиз) қолиб белгиланган. Ушбу ставканни пасайтириш масаласи ҳам кўриб чиқилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Собит АҲАДОВ
сұхбатлаши

ПРОВЕДЕН МАСТЕР-КЛАСС

Студенты, обучающиеся на специализированной кафедре «ТТИ» Ташкентского университета информационных технологий имени Мухаммада аль-Хоразмий — будущие работники искусства, творческие специалисты, поэтому кроме традиционных нужны также и специальные виды обучения.

Мастер-класс — одна из форм обучения или демонстрационного занятия, когда обучаемому лицу передаются знания, умения, навыки и даже мировоззрение проводящего данный мастер-класс, его профессиональный опыт. Вся работа проводящего мастер-класс является авторской и как, правило, при проведении мастер-класса учитель также показывает свое произведение.

Уже само название — «Мастер-класс» предполагает, что проводящий его находится «на вершине» мастерства, ему есть что рассказать, показать и научить своих слушателей. В искусстве и творчестве это очень интересная форма передачи опыта.

На факультете телевизионных технологий мастер-классы проводятся регулярно и проводят их ведущие специалисты Национальной телерадиокомпании Узбекистана и Национального агентства «Узбеккино». При проведении мастер-классов знакомство с деятельностью и биографиями известных деятелей кино и телевидения — это тоже школа для слушателей, потому что рассказ о целеустремленной работе по выбранной специаль-

ности и преодолении многочисленных трудностей помогает понять, как достичь вершин мастерства.

В апреле на кафедре «ТТИ» мастер-класс был проведен ведущим специалистом-редактором телерадиоканала «Узбекистон» Г.Мусаджановой. Она рассказала об особенностях работы Национальной телерадиокомпании, телепрограмм и освещителей. На конкретных примерах работы разных специалистов Г.Мусаджанова показала необходимость самосовершенствования, чтения художественной литературы, постоянного контроля за новинками техники и технологий, ответила на многочисленные вопросы студентов.

Прекрасным завершением мастер-класса и яркой иллюст-

раций успешной учебной работы стало вручение выпускнику кафедры 2017 учебного года Кудрату Азизову Международного сертификата чести — на грады IV Международного фестиваля Shashmagam Forever, проходившем в Нью-Йорке в феврале 2018 года за фильм «Дом музея Юнуса Раджабий», художественный руководитель работы Батыр Базаров.

Подводя итоги, можно сделать вывод, что воспитание и становление творческого человека — длительный и непрерывный процесс, не заканчивающийся и после 60 лет, и мастер-классы — одна из ступеней этого процесса.

А.АБДУРАХИМОВ,
старший преподаватель
ТУИТ

ВИЗИТ

ЮЖНОКОРЕЙСКИЕ КОНСУЛЬТАНТЫ ОЗНАКОМИЛИСЬ С ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ИУТ

Делегация южнокорейских консультантов посетила Университет ИНХА в г. Ташкенте.

В состав делегации вошли представители Korea Information Society Development Institute (Корейский институт развития информационного общества), Research Institute for Small and Medium Business (Исследовательский институт малого и среднего бизнеса) и Global Entrepreneurs Foundation (Глобальный фонд предпринимателей).

Консультанты из Южной

Кореи прибыла в Узбекистан для подготовки рекомендаций по развитию рынка программных обеспечений и стартапов проектов в Узбекистане.

Делегацию принял ректор Университета ИНХА в г. Ташкенте Сарвар Бабаходжаев и первый проректор вуза Чо Ву Суг.

В ходе встречи гости были ознакомлены образовательной системой в Университете ИНХА в г. Ташкенте и работой, проводимой по поддержки стартапов проектов студентов.

МОБИЛЬНЫЙ БАНКИНГ

BEELINE, «АЛОКАБАНК» И PAYME ЗАПУСКАЮТ ПЕРВЫЕ В УЗБЕКИСТАНЕ ОНЛАЙН-МИКРОЗАЙМЫ.

Beeline Uzbekistan завершил разработку нового продукта, предоставляющего возможность банкам Узбекистана выдавать мобильные микрозаймы своим клиентам — держателям пластиковых карт, являющихся абонентами Beeline. В ближайшее время услуга появится в приложении Beepul, а также продукт MyCredit будет доступен в системе Payme.

Первыми выдачу микрокредитов для физических лиц в режиме онлайн смогут протестировать абоненты, у которых есть платежная карта «Алокабанка». Как сообщили в Beeline, после тестирования, компания готова внедрять продукт в системы любого отечественного банка и другие платежные сервисы.

Получить микрозайм можно будет круглосуточно, без сбора дополнительных документов и визита в банк на срок от 5 до 30 дней. На начальном этапе сумма микрозайма может быть от 200 000 до 1 700 000 сумов (около 10 МРЗП).

«Система так называемого скоринга — оценки платежеспособности лица по заданным критериям открывает новые возможности для мобильного банкин-

га в целом. Мы делаем ставки именно на онлайн-решение, так как видим потребность в инновационных продуктах среди пользователей пластиковых карт. Аналогичные продукты успешно запущены в разных странах и достаточно популярны в банковской среде за рубежом. Изучив рынок, мы пришли к тому, что нынешняя экосистема в банковской среде требует нового подхода и новых решений», — отметил коммерческий директор Beeline Uzbekistan Максим Ефремов.

Сообщается, что система самостоятельно идентифицирует клиента, обрабатывает данные и онлайн отобразит результат. Чтобы получить микрозайм, карта должна ежемесячно пополняться и быть активной.

Если правильно заполнены все поля и данные успешно обработаны, средства попадут на расчетный счет и будут отражаться в балансе пластиковой карты. Погасить микрокредит можно будет с помощью Beepul, Payme, инфокиосков банка, а также наличными в отделении банка.

МОБИЛЬНАЯ СВЯЗЬ

РАСШИРЯЯ ПОКРЫТИЕ СЕТИ GSM/CDMA

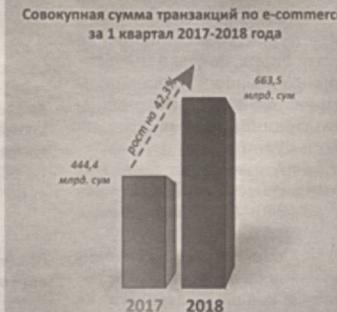
Основной элемент сотовой сети любого стандарта — это базовые станции. Чем их больше, тем лучше покрытие сети. Поэтому UZMOBILE постоянно работает над тем, чтобы расширять сети стандартов GSM/CDMA.

Сегодня уделяется большое внимание в сторону улучшения покрытия сети в областных центрах. На данный момент сеть насчитывает более двух тысяч

объектов и трех тысяч технологий для предоставления мобильной связи.

За последний месяц запущены новые базовые станции стандарта CDMA — в Бухарской области, стандарта GSM — в Джизакской, Наманганской, Андижанской, Ферганской и Ташкентской областях.

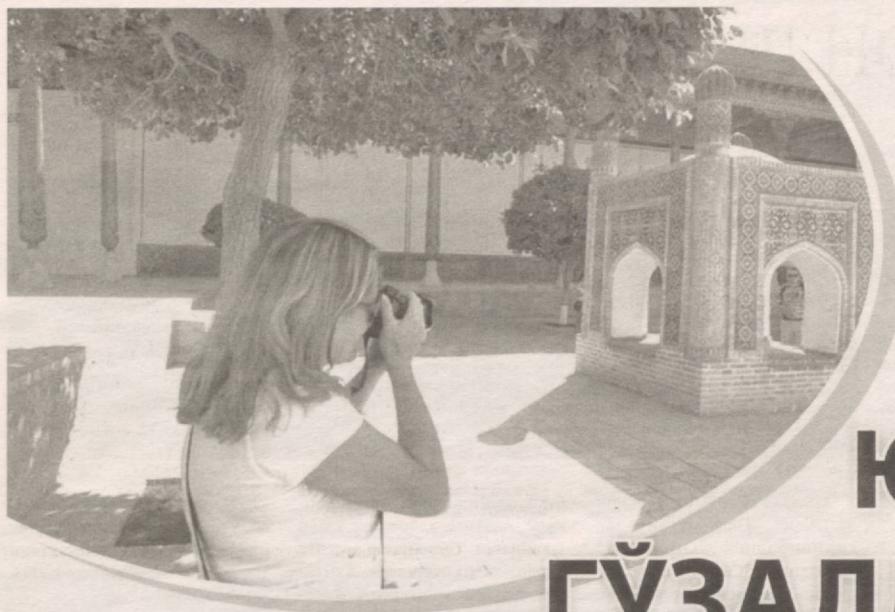
UZMOBILE продолжает работу над улучшением своей технической составляющей.

КАК РАСТЕТ СУММА ТРАНЗАКЦИЙ ПО ЭЛЕКТ- РОННОЙ КОММЕРЦИИ В УЗБЕКИСТАНЕ?

За первые три месяца сумма транзакций по электронной коммерции в стране составила 663,5 млрд. сумов.

Сумма транзакций по электронной коммерции за январь-март 2018 года составила 663,5 млрд. сумов. Это почти на 200 млрд. сумов больше по сравнению с аналогичным периодом 2017 года, сообщает пресс-служба Единого общереспубликанского процессингового центра.

ЮРТИМИЗ ГЎЗАЛЛИГИДАН БАҲРА ОЛАЙЛИК

Мамлакатимизда туризмни изчил ривожлантириш истиқболлари, сайёхлик обьектларидан самаралийларни, хизматлар сифатини ҳамда юртимизнинг диккатга сазовор жойларига сайджлиларни оширишида касаба уюшмаларининг фаол иштирокини ташкил этиш, шунингдек, корхона, ташкилот, муассасалар ходимлари ва уларнинг оила аъзоларини тизимга жалб этишини янада ривожлантириш мақсадида Ўзбекистон ахборот технологиялари ва оммавий коммуникация ходимлари касаба уюшмаси Республика қенгаши Раёсатининг махсус қарори қабул қилинди.

Қарорда иш берувчilar билан биргаликда ташкил этиладиган маданий-маърифий, спорт-соғомломлаштириш тадбирларини "Касаба сауғ" шўйба корхонаси билан ҳамкорликда ташкил этиши ва иштирокчilарга туристик саёҳатлар уюштириш, йил давомида меҳнат фахрийлari, кексаларининг оиласига ва жамоавий саёҳатларларини ташкил этиши, бу ишларни уюштиришида тадбирларнинг сифати ва туристлар хавфисизлигига ҳамда шубу мақсадларга сарфланадиган тўғри расмийлаштирилишга алоҳида эътибор қаратилган. Давлат дастурлари ва жамоа шартномалари орқали корхонада фаoliyat юритаётган ходимлар, ишламаётган пенсионерлар, ижтимоий ҳимояга муджод ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини Республика қенгашининг тарихий шаҳарлари ҳамда ўз худудларидаги диккатга сазовор қадамжоларга саёҳатларини ташкил этиши асосини вазифа этиб белгиланди. Жорий йилнинг 12 мартада Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацииси

Кенгашининг 2018 йил 26 февралдаги "Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!" ички туризми ривожлантириш дастурни доирасида Республика қенгаши-нинг Раёсат қарори қабул қилинди.

Мазкур қарор асосида Қорақалпогистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида фаoliyat кўрсаётган ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини Тошкент, Самарқанд, Бухоро, Хива, Кўқон, Марғилон, Термиз, Шаҳрисабз, Қарши, каби шаҳарларга, мустақиллик йилларida барпо этилган иншоотларга саёҳатлари ташкил этили.

"Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!" дастuri амалий тадбирлар режасида кўрсаётган ҳамижочи

бандарларди тадбирлар ижроси оила шартномалари ва тармоқ қўшиувчilарiga янги янги — разбатлантириш чораси сифатida давлат органлari ва бошқа ташкилотларнинг бюджетдан ташқари маблаглari ҳисобига ўз худудларининг камиди 10 фойзини оила аъзолari билан биргаликда ҳар или дам олишига (ички туризмga) юборишни назарда тутадиган ходимларининг жамоавий ва оиласига дам олишини ташкил қилиш нормалари киритилияти.

Бундан ташқари, ходимларга меҳнат конунчилигига мувофиқ улар улун қулай бўлган вақтда саёҳат қилиш ва дам олиш учун таътилинг фойдаланимай қолган қисми ҳисобидан дам олиш кунлари (отгул) бериш масаласига ҳам алоҳида эътибор қаратиладиган тилиёт.

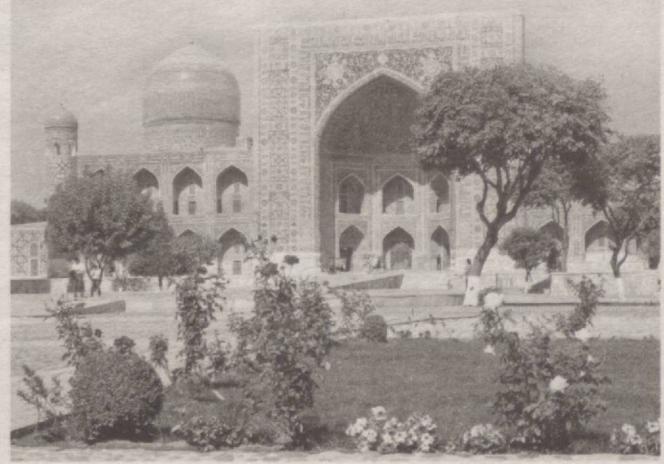
Кенгашимиз томонидан юқорида номлари келтирилган қар-

Дунёning ҳавасини келтирадиган гўзал ва бетакрор юртимиз, қадими биноларимиз, инсонлар кўнглини нурга, хотиржамлиkk тўлдирадиган зиёратгоҳларимиз бор. Юртдошларимизнинг ана шундай улуг масканларга саёҳатларини ташкил этишда касаба уюшмаларининг ҳам муносиб ўрни бўлиши буғунги шиддаткор замон талабидир.

музей, Арк қалъаси, Лабиҳовуз, Баҳоуддин Нақшбанд зиёратгоҳларida бўлишиб, унутилмас таасусорлар билан қўтишиди.

Бу қаби эзгу тадбирлардан асоси мақсад ҳалқимиз учун фаровон турмуш тарзини барпо этиш, юрт ривожи йўлида тер тўкид меҳнат қилаётган инсонлар онгида заминимизда ҳукм суратган тинчлик, осоиштаплик, ҳамижоатлик, тотувлик ва барқарорлик бўйича шукроналик ҳисларини уйғотиши, урф-одатларимизни ривожлантиришдан иборатдир. Касаба уюшмаларини томонидан ходимлар ва уларнинг оила аъзолари учун саёҳатларни уюштиришида тадбирлар сифати ва саёҳатчilar хавфисизлигига алоҳида эътибор қаратилиади, албатта.

**Раъно ТўРАЕВА,
Ўзбекистон ахборот
технологиялари ва оммавий
коммуникация ходимлари касаба
уюшмаси Республика қенгashi
бон мутахассиси**

ҲАЛИ БУ ЕРЛАР ЛОЛАЗОР БЎЛАДИ

“У яна сарғайган қирларга боқди, кичик воҳа тубида ҳансираф ётган қишлоқда боқди, лекин кўйглида азалиғи андуҳни туймади, андуҳ қайтадир учб кеттандай эди. Тўлиқди, тўлиқдани баробар Ошнога эшигтигрмай секининг шивирлари: ҳали бу ерлар лолазор бўлади!..”.

Жом қишлоғида туғилип ਯўяятган етган атоқи адаб Мурод Муҳаммад Дўстлинг “Лолазор” романидаги ушбу жумлалар адабнинг ўз юргига бўлган чексиз муҳаббати яққол намоёнидид.

Давлатимиз раҳбари ташаббуси билан ишлаб чиқилган “Обод қишлоқ” дастури бутун Ўзбекистон аҳлини кувонтириб юборди. Самарқанд вилояти Нуробод туманидаги Жом қишлоғида ҳам ана шу дастур асосида қайта таъмирлаш ишлари кенг кўламда бошлаб юборилган. Мақсад – қишлоқ аҳли учун худди шаҳардагидек шароит яратиш.

Жомлаги Мактабгача таълим ва хизмат кўрсатиш касб-хунар коллежида ўқувчилар хунармандчилик, аҳборот технологиялари, жисмоний тарбия, тикурчилик ва мактабгача таълим йўналишида таҳсил олади, бундан ташқари, бу ерда тўртта умумтаълим мактаби, битта қишлоқ тибиёт маскани аҳолига хизмат кўрсатиб келмоқда.

Ҳозирда Жом ҚФЙ таркибида “Жом”, “Гардикўргон”, “Тегирмонбоши”, “Омондара”, “Дўстлик”, “Сарнкўй” маҳалла фуқаролар йигинлари бўлиб, уларда жами 32 мингта яқин аҳоли истиқомат қиласи.

Жом қишлоғи мамлакатимизнинг энг йирис аҳоли маскунлашридан бири ҳисобланади. Қишлоқнинг юкори қисми – Омондара ҳудудида Қорахонийлар томонидан XI асрда барпо этилган Фиштанди сув омбори бўлиб, бу ҳудуддан топилган қазилма материалларининг ёши 3 минг йиллик тарихга эга эканлиги исботланган ва бу топилмалар ҳозирда Самарқанд музейда сақланмоқда. Дарвоже, ўтган йили Фиштанди сув омбори қайта курилиши учун республика бюджетидан 3 миллиард 200 миллион сўм ажратилди.

Тарихий маълумотларга кўра, Жом қишлоғининг номланиши бўйича уч хил таъриф мавжуд. Биринчиси – жойлашиш ўрни жомга ўхшаганлиги сабабли, иккинчиси – “жом” сўзи форсчадан олинган бўлиб, алоқа маъносини англатар экан, яъни қадимда Тошкент – Самарқанд – Қобул – Қандаҳор ва Бухоро – Тошкент – Шахрисабз йўналишида Буюк Илак йўлини боғловчи вазифасини ўтаган, учинчиси – ҳазрат Абдураҳмон Жомий номи билан боғланган.

Археологлар томонидан Жом қишлоғи атрофидан жез даври

буюмлари топилган, бундан ташқари, қадимги қабристон қазиб ўрганилган. Топилмалар орасида пардоуз-андоз буюмлари, жумладан, турли жез ойначалар, тўғничлар, тақинчоқлар ва бошақа буюмлар бўлган.

Нуробод туманининг шарқий ҳудудидаги тоглар бағридан бошланган бу қишлоқ Қашқадарё вилоятининг Улус чўллари билан тулашиб кетади. Тоглардан қазиб олинаётган мармар сифатли курилиши хом ахеси ҳисобланади. Жом қишлоғининг меҳнаткаш аҳолиси азал-азалдан галлапчиллик ва чорвачилик билан шугулланиб келалилар.

– Қишлоғимизда ободонлаштириши ишлари бошланмасдан олдин февралнинг охири ва марта ойи бошларди Самарқанд вилояти ҳокимлиги томонидан тузилган ишчи гурӯҳ Жиззах вилоят Дўстлик туманидаги Манас қишлоғига юборилди, – дейди биз билан сұхбатда Жом маҳалла фуқаролар йигини вакили Ирисқул Дониёров. – У ердаги ташкил этилган иш жараёни билан яқиндан танишиб қайтта, вилоят ҳокимлигига йигилиш ўтказилди ва барча вазифалар қисқа муддатларда бажарилиши мўлжалланиб, ишлар тақсимланди.

Кисқа муддат ичидаги Самарқанд – Карши йўлининг Жом қишлоғидан ўтган қисмидаги 3,5 км. узунликдаги электр линиялари учун янтидан бетон устун-

лар ўрнатилиб, симлар тортилди, учта трансформатор подстанциялари ва 1763 хонадоннинг эскирган электр симлари янги сига алмаштирилди.

Қишлоқда алоқа хизматлари ни жорий этиш мақсадида “Beeline”, “UzMobile” мобил алоқа корхоналарининг ишлаб турган база станицалари қайти реконструкция қилинди, UMS ва COSCOM узли алоқа компаниялари томонидан база станицялари ўрнатиш ишлари бошлаб юборилди.

– “Ўзбектелеком” АК Самарқанд филиали томонидан ҳам Жом қишлоғига кўзга кўринарли ишлар амалга оширилди, – дейди филиал директори Мансур Алиев. – Қишлоқдаги “UzMobile” база станицасига Switch курилмаси ўрнатилиб, Нуробод РТС ҳамда Жом қишлоқларида ўрнатилган радиореле станицалари орқали 20 Мбит/с. тезликтаги тармоқ ташкил қилинди. Корхонамиз ходимлари томонидан “Обод қишлоқ” дастури бажарилишига ҳисса қўшаётганимиздан мамнунмиз.

Ҳа, бугун Жомда ҳаёт қайнамоқда. Ўзғарышлар катта, муҳими, ҳалқнинг кайфияти юкори, келажакка ишончи баланд.

Абдугафур ХОТАМОВ,
“Хабар”нинг Самарқанд вилоятидаги мухбири

Кишлоқда алоқа
хизматларини
жорий этиш
мақсадида
“Beeline”,
“UzMobile”
мобил алоқа
корхоналари-
нинг ишлаб
турган база
станциялари
қайта
реконструкция
қилинди

ҚАҲРАМОННИНГ НОМИ ЎЧМАЙДИ

Ўзбекистон Республикаси Президентининг хотира ва Қадрлани кунига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиши чора-тадбирлари тўғриси"ни 2018 йил 16 апрелда қилинган қарорида "Халқимизнинг қадр-қиммати, ор-номусини, миллий анъаналаримиз ва урф-одатларини хўмоя қилишла, босқинчи ва ёвуз кучларга қарши машиқдатли курашларда букилмас иродада жасорат намунасини амалда намоён этиб, бугунги тинч ва осойишта кунлар учун жонини фидо қўлган ажоддларимизнинг муқаддас хотирасини ёд этиб, эзгу ишларини давом эттириши — бизга тинчлик, омонлик керак, деб яшайдиган

багрикенг халқимизга хос азалий қадрятидир", деся алоҳида таъкидланди.

Сурхондарё вилоятининг Сарисюйиши ва Узун туманинги тогли ҳуудларидар террорчилар гурухи билан бўлган қонли тўхнашув пайтида қаҳрамонларча ҳалок бўлган Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг бир неча фидойи ҳарбий хизматчилиари сафида Марғилон шаҳрининг "Йўрмадуз" маҳалласидан мард ва жасур ўғлон Бобуржон Фаниев ҳам бор эди.

Яқинда Бобуржон Фаниев таҳсил олган 13-умумий ўрта таълим мактабида қаҳрамоннинг буности ўрнатилиди.

Тадбирда шаҳар ҳокими ўрин-

босари И. Тошпўлатов, мазнавият-тарбибот маркази шаҳар бўлими раҳбари М. Йўлдошева, шаҳар Мудофаи ишлари бўлими бошлиги, подполковник К. Низэзов, Б. Ганиевнинг онаси Ўзбекистонда хизмат кўрсатсан ёшлар мураббийи Мунаввархон ая Фаниевлар Бобуржоннинг эл тинчлиги ва осойиштаги йўлида кўрсатган чексиз жасорати, фидокорона хизматларини алоҳида эътироф этиши. Зоро, Ватан оддигари ўз ўйигитлик бурчни тўлиқ адо эттан, унинг тинчлиги йўлида ўз жонини аямаган чинакам юрг ўғлонлари хотираси ҳалқимиз қалбизда мангуш яшиади.

Б. Фаниев ўқиган 13-умумий таълим мактабида туғилган.

Лим мактаби фахрий ўқитувчи-си Равила Асророва шундай дейди: — Бобуржон бошлини таълимни мактабимизда олди. Тенгдошлиари қатори фаол ҳәтти севадиган ўкувчи эди. Дарс машгулотларидар кўплаб саволлар берарди, билмаганиларини сўраб сурниттиради.

9 май — Хотира ва Қадрлани куниняқинлаштаётган шу кунларда мард ўғлон Бобуржон уй-музейига мактаб, коллеж ўкувчилари ташриф буюриб, унинг ҳәтига онд кўргазмалар билан танишиб, Мунаввархон ҳожи аянинг ўели ҳақидаги хотираларини тинглашиди.

Муҳаммаджон МАҲМУДОВ

► ТАНИШАМИЗ

САМАРҚАНДНИНГ ЁШ ВА ЭНГ КЕКСА АЛОҚАЧИСИНИ БИЛАСИЗМИ?

Шерзод ШОКИРОВ вилоятда олий маълумотли ёш алоқачи мұхандис ҳисобланади.

У 1994 йили Самарқанд туманида туғилган.

2013-2017 йillardarda Мұхаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университетининг Самарқанд филиали телекоммуникация йўналишида таҳсил олган.

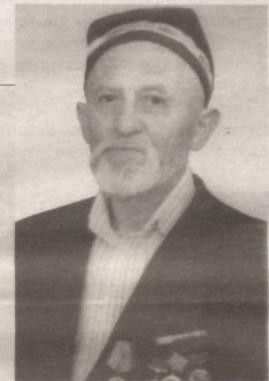
Ўтган йилдан бошлиб "ЎзИ-Самарқанд" филиалининг 232-33-автомат телефон стансиясининг EWSD мұхандиси вазифасида ишлаб келгани.

Самарқанд вилоятидаги ёнгекса, фахрий алоқачи Мардон бобо РАҲМОНОВ. Мардон бобо 1935 йилнинг 10 январида Самарқанд тумани, Хаймар маҳалласида туғилган.

Туман алоқа тармогида 1952 йили электромонтер ёрдамчиси вазифасида иш бошлиган қаҳрамонимиз 1990 йилгача вилоят телекоммуникация боғламаларида меҳнат қиди.

Вилоятнинг шаҳар ва қишлоқларида кўплаб телефон стансиялари ва хонадон телефонларини ўнаташида у кишининг хизматлари катта.

Мардон ота бутунги кунда 6 фарзанд, 24 нафар набира ҳамда 18 эваранинг севимли бобоси бўлиб, кексалик гаштини сурмоқда.

► НИШОНДОРЛАРИМИЗ

ИШДАН ЗАВҚ ОЛИШ ГАШТИ

Фарғонада касбига меҳр кўйиб ишлаб, ҳурмат-эътибор қозонётган алоқачилар кўп. Улардан бири "Моҳир алоқачи" унвони соҳиби Энвер Аддигидисслир.

Телекоммуникация соҳасининг 35 йиллик босқичларida Энвер қўлган хизматларни таърифлаб, санаб, адогига стиши қўйин. Ўз-ку Латвия урмонзорларида ўйигитлик бурчни ўтастаган кезларидә ёш алоқа соҳасининг алифобосини эгаллаб олган, таҳдиди шу ќаф билин болглигини сезиб қолганди. Туғилган маскани Багдолга қайтанида, қайси касбни эгалласам экан, деган масала кўйнаданг бўлмади. Оддининг Аввал маний хизмат техникумида ўқиди. Сўнг Тошкент электротехника алоқа институтида сиртдан таҳсил олди. Мехнат дафтарчаси ҳам унинг қандай эканлигидан "сўлайди". Мавқеи ҳам билим-малакасига монанд ўсиб борган: Фарғона шаҳар ТТТ электромонтери, кросс электромеханиги, тармоқ пеки бошлига ўринбосари, ШТБда бои мұхандис, марказлашган лабораторияда станция курилмалари бўйича бош мутаҳассис, филиал техник кўплаб-куватлаш ва янги техникалар-

ни тестдан ўтказиши хизмати бошлиғи сифатида ишлётганига ҳам икки йилдан ошиди.

Жанубий Корсиянинг Daewoo Telecom компаниясида уч ойлик курсда ўқигани ишда кўп марта аскотди. 50000 рақамили станицада курилишида, JVIC лойиҳасини жорий этиши барча жарайдарида фаол иштирок этди. XUAWEI компаниясида малакасини ошириб, рақамили ATC/AMTCни ишга туширища, шаҳар ва туманлар Тбларида рақамили станицаларида AMTCга улашда пайдо бўлган муаммоларни бартарафа этишдаги хизматларни ҳар қанча таҳсилнларга арзийди. Айни кунларда у ва йигирма йил-

ли таҳрибага эта Рустамжон Шамшиддинов, Александр Маркосян, Мустафо Қадрамонов, Шоҳвал Қозиҳонов, Юнус Курматоълардан иборат жамоаси наиватдаги оптик толали кабелларни тортиш, ёнгиги ускуналарни ўрнатиш ишларини юкори сифат билан олиб боришишади.

Эл-юрт эътироғини қозонмоқ осонми, албатта йўқ, Лекин юзидан ҳамиши нимтабассум аримайдиган Энверининг жавоби аниқ; қийинчиликли... Қийналандирмади. Аммо ишнингдан завқ олсан, қизиқсанг, ҳар қандай мушкүлолтар деч экан. "Вақтинг кетди — нақдин кетди" — менга шу шиор яхши. Одамларга, иш-

хонгамга, ҳамкасларимга қиличалар нафим стапти — шу муҳим.

"Шоғирдларга, яқинда сафингизда ин бошлиган ёшларга қандай тилаклариниз бор?" Ўзини сира катта олмайдиган, камтару камтап Энверга бундай савол беролмайсиз. Ёшлар билан нималар ҳақида сўхбатлашасизлар, дейман. "Улар бирни-бираидан зукко, бири-бираидан доно. Насиҳаттўйликка дожат йўқ, — жавоб қиласди у. — Ёш кадрлар — катта куч. Улар билан АҚТ янгилкларидан баҳсалшиб мазза қиласман. Бўлмасам-чи, ақалли бир дақиқа фаромуш қолсак — тамом. Кўй нарсанги йўқотамиз. Ҳа, биз алоқачилар бир қадам эмас, ўз қадам олдинда булишимиз шарт. Акс ҳолда бошка касбни ихтиёр қиласак дуруст, дейман. Шундай эмасми?".

Ҳа, қаҳрамонимиз Энвер Аддигидисслир уннинг ҳар куни, ҳар лаҳзасини олтидан қиммат билиб, ўқиб, ўргатиб, фидокорона меҳнат қилиб асло кам бўлмади. Кўпчилликнинг дуоси уни бутунги саодатбахши кунларга етказган бўлса не ажаб.

Ҳафизза САЛЯҲОВА,
"Хабар"нинг Фарғона вилоятидаги мұхабирини

10

СОФ ТАНДА — СОГЛОМ АҚЛ

КОМПЮТЕР ҮЙИНЛАРИ

ЗАРАРЛИ ЭМАС, АКСИНЧА...

Күпинча болаларимизнинг компьютер ва телефонларда ўйин ўйнашидан хавотирга тушамиз. Бу зарарли, соғлиги учун зиён-ку, деб ўйлаймиз. Бўлмаган гап! Компьютер үйинлари мутлақо зарарсиз — агар меъёрини билсак, ҳаддан зиёд берилиб кетмасак, электрон үйинларни ҳатто катталар ва болалар учун энг фойдали машгулотлар рўйхатига киритса ҳам бўлади. Негалигини қўйидагиларни ўқиб тушуниб оласиз деган умиддамиз.

ХОТИРА

Компьютер үйинлари тарихидаги энг машхур үйинлардан бири — асли италиялик Марио исмли сувозининг саргузаштлари. Қаҳрамонлари чарчоқ нима билмасдан тинмай зинапоялардан кўтарилиб тушувчи, платформадан платформага сакраб тушиб мукофотларни йигувчи бунга ўзаша үйинлар платформерлар дейилади. Айнан платформерларни ўйновчиларда енгил ҳаракатланиш, хотира ва стратегик режалаштириш кўникмалари кучаяди.

Тетрисга ўзаша үйинлар эса ёмон хотираларни унутниш, жароҳатлардан кейинги руҳий сиқилишларда, овқат ва наркотиклардан тийилища ёрдам беради.

КЎРИШ ҚОБИЛИЯТИ

Рочестер университети тадқиқчилари бир нарсани аниқлаши: биринчи шахо номидан ўйналадиган шутерлар (масалан, афсонавий Call Of Duty ўйини) нарса-буюмларнинг майдадеталларини ва бир қараша фарқлаш осон бўлмаган кулранг тусининг ҳам фарқли турларини ажратиш қобилиятини ривожлантиради. Бу нимага керак? Масалан, туманли об-ҳавода машина ҳайдётганда.

МИЯ

Шутерлар бир пайтнинг ўзида жуда кўп иш бажарилганда диккатни жамлай олиш ва иш қобилиятини сақлаб қолишини ҳам таъминлайди. Геймерлар бир ишдан иккичинисига осон ўтиб кета оладилар. Аммо машгулотларни чўзиб юбориш ярамайди. Тадқиқчи-лар ҳафтасига монитор қарисида беш соатдан ортиқ ўтирасликни тавсия этишиади.

ОЛТИН ҚОИДА

Фойдали дегани бу тинмай ўйин ўйнаши дегани эмас — кунинга узоги билан 40 дақиқагача мумкин, унда ҳам ўйку олдидан эмас.

КРОССВОРД

ЭНИГА: 3. Полик бастакори. 8. Цирк гимнасти. 9. "... жин" (бадий фильм). 11. Ошна, ўрток. 12. Ахборот манбаи (шахс). 13. "Шайтон малайлари жинлар ...ида" (бадий фильм). 14. Хитой жанубидаги маҳсус маъмурий ҳудуд. 17. Жантчи куроли. 20. Биржа ва салдо воситачи. 21. Гул. 22. Беларус пойтахти. 25. Эскимослар кайғи. 28. Кўзгу. 29. Халойик. 30. Ер. 32. Ален ... 33. Брюс ... 34. Ёзма имтиҳон. 35. Надомат. 39. Кичик сайёра. 42. "Юрувчи" зина. 43. Миллат. 44. Грузин актёри. 46. Инерт газ. 50. Ички тўйгу, олдиндан сезиш. 51. Тадріжлилик. 52. Маош. 53. Қадимиги юон шаҳрининг баланд ва ҳимояланган қисми. 54. Кўз шифокори. 55. Ёргулук оқими бирлиги.

БЎЙИГА: 1. АҚШ штати. 2. Тарихий бино; иншоот. 3. Ҳужум. 4. Шар. 5. Соф оғирлик. 6. Бор-йўғи, шугуна. 7. Истайллан давлат ҳокимиятини инкор этувчи таълимот. 8. Грузин мулкдори. 10. Қарз олиши учун мулкни гаровга кўйиш. 15. Қилибозлиқда машқ жанти. 16. Шиша идиш (лаборатория, дорихона). 18. ОАВ ходими. 19. Спорт тери. 22. Япон автоси. 23. Ор. шаъни. 24. Геометрик шакл. 25. Тиниш белгиси. 26. Нотоза. 27. Кичик фарзанд. 31. Урма мусиқа сози. 36. Бразилияда дал ҳояли. 37. Мусикий асар. 38. Телеканал. 40. Имтиёз. 41. Табиатшунослик. 45. Дарё (Украина). 46. Маржон орол. 47. Ўй кўрки. 48. Япон фотоаппарати. 49. Чакин.

БОШҚОТИРМА**СЎЗСИЗ СУҲБАТ**

Тарихчи Роуз бу жараённи энг кам сўз ишлатиладиган суҳбат (диалог) деб атаганди.

Топинг-чи, Роуз сўзсиз суҳбат дея нимани назарда туттанди?

(Жавоби келгуси сонда.)

Ўтган сондаги бошқотирманинг жавоби**ТАРЖИМА МАШАҚАТЛАРИ**

Гаспаровнинг эзлашча, таржимонларга ёзувчилар ва бошқа муаллифларнинг ўз асарлари таржима қилинадиган тилни билишлари ёқмайди.

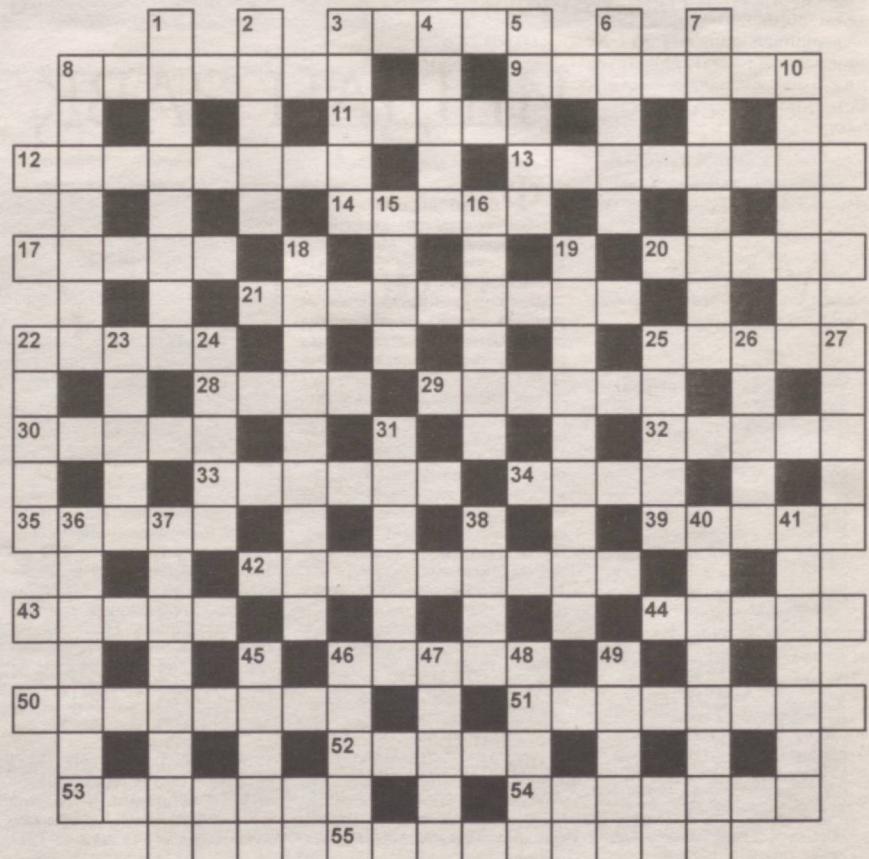
**ХИЛМА-ХИЛ ОВҚАТ-ЛАР ТАНИМИЗГА ҲАР
ХИЛ ТАЪСИРИНИ
ЎТКАЗГАНИ ҚАБИ,
ТУРЛИ ЖАНРЛАРДАГИ
КОМПЮТЕР ҮЙИНЛАРИ
ҲАМ ЙЭИГА ҲОС ТАЪ-
СИР КУЧИГА ЭГЯ.**

РУҲИЙ СОГЛОМЛИК

Кенг истеъмолчилар доираси учун мўлжалланган казуал ўйинлар (Bejeweled, пазллар ва ҳоказо) оддийларни ва дўстона интерфейси билан ажralиб туради.

Қоидалари мураккаб эмас, мабодо ўйинчи қийналиб қолса ўйиннинг ўзи унга нима қилиш керакларни маслаҳат беради. Бу, масалан, жамоат транспортарида "Йўлни қисқартириш" учун энг яхши ўйин. Аммо бериллиб кетманс — бекатин-гиздан ўтиб кетишингиз мумкин!

Казуал ўйинлар кунига 30 дақиқа ўйналса старли — депрессия ва безоваталикни анча аритади.

10-ДАРС. Word дастури: матн билан ишлаш

Компьютерда матн ёзиш ва уни чоп этиш мумкин. Матни қоғозга ўтказиш учун маҳсус курилма — принтер керак. Матн яратиш, уни таҳрир килиш учун маҳсус муҳаррир-дастурлар сизга ёрдам беради.

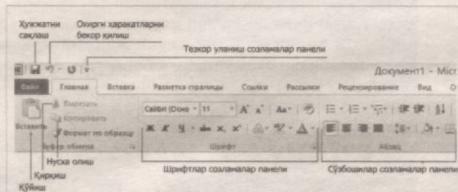
Одатда аксарият компютер сотувчилар фойдаланувчи учун керакли иловаларни олдиндан ўрнатган бўлишида. Ўзингиз учун керакли дастурларни кейин ўзингиз ҳам ўрнатиб олсангиз бўлади.

Олдинги дарсларда айтиб ўтганимиздек, матн ёзиши Word дастуридан фойдаланамиз. Уни ишга тушириш учун “Иш столи” ёки “Пуск” панелидаги тегишли ёрлиқни топиб очамиз.

Word матн муҳарририда ишлаш

Дастурни очганингиздан сўнг кўз олдингизда (экранда) оппоқ қоғоз варақ, тўғрироғи, унинг электрон кўриниши намоён бўлади. Худди қаламда қоғозга ёзган каби экрандаги “оқ қоғоз”га ҳам ёзиш мумкин, фақат бу клавиатурада амалга оширилади. Матни таҳрирлаш ва форматлаш иш охирида амалга оширилади. Ана шу оқ экран устидаги кўплаб тут-

малар (менюлар) сизнинг матн билан ишлашин гизда катта ёрдам беради.

Ҳар бир ёрлиқ алоҳида бир ҳаракатни ифодайди: қайти — қирқиши, принтер — чоп этиш, кўк рангли диск — матн файлини сақлаш.

Оқ экран теласидаги панелда “Главная”, “Вставка”, “Ссылки”, “Рецензирование” каби бўлимлар бор (улар турли компютерларда ўрнатилган Word турларига қараб фарқланиши мумкин). Бу бўлимлар матнни териш ва форматлаша ёрдам беради. Ҳар бир бўлим янга кўплаб бўлимчалардан иборат.

Масалан, “Главная” (“Асосий”) бўлимига кириб, матн билан ишлашда қандай имкониятларга эзалигинизни билиб оласиз. Матн шрифтини, унинг рангини ўзгартиришининг, сўзбошиларни белгилаб олишингиз мумкин. “Разметка страницы” (“Саҳифани тартиблаш”) бўлимидаги эса ҳужжат майдонини катталаштириш ё кичрайтириш, саҳифанинг вертикал ва горизонтал шаклларни танлаш, категорлар оралигини ўзгартириш имкониятлари бор.

Агарда сичқонча кўрсаёткичи (курсор) асбоблар панелидаги исталган ёрлиқ устига олиб борилса, ёрлиқларнинг нима назифа бажариши кўрсатилган ёзув пайдо бўлади.

Матн билан ишлашда унинг қоғозда қандай чиқишини олдиндан — компютер экрани орқали билиб оласиз. Бир нечта саҳифали матн ёзмоқчи бўлсангиз — буни компютернинг ўзи бажаради, бир саҳифа тўлиши билан янгиси пайдо бўлади.

Янги ҳужжат яратиш

Wordни ишга туширганингизда у сизга автоматик равишда тоза саҳифани тақдим этади. Агар сизга

яна битта ҳужжат яратиш зарур бўлса, ишлаб турган саҳифангиз тепасидаги асбоблар панели чап томонидаги “оқ саҳифа”ни боссангиз яна битта ҳужжат очилади. Яъни, сиз бир пайтнинг ўзида битта эмас, балки жуда кўплаб Word файллар билан ишлай оласиз.

Матн ёзишига киришинда биринчи юзага кела-диган масалан — тил масаласи. Масалан, сиз ўзбек тилидаги кирил алифобосида ёзмоқчисиз. Бунинг учун “Иш столи” пастки панели ўнг бурчагида UZ ёзуви бўлиши керак. Масалан, лотинча ёзиш учун — EN, рус тилида ёзиш учун — RU.

Word дастурида

ишлаш алгоритми

1. Янги ҳужжат очиш (яратиш)
2. Матн териш
3. Форматлаш
4. Сақлаш
5. Кўриб чиқиш
6. Чоп этиш
7. Ҳужжатни ёпиш.

Матнни сақлаш

Компьютерда матн билан ишлаганда эътибор бериси лозим бўладиган энг муҳим жihatлардан бири бу — қилинган ишларни мунтазам сақлаб боришид. Акс ҳолда шунча ишнинг беҳуда кетиши мумкин.

Ҳужжатни сақлаш учун:

1. “Файл” тутмасини босинг
2. “Сохранить как” категорини танланг
3. Очилган ойнада файлни сақлаш учун жойни (масалан, D диск) белгиланг
4. Асосий ойнада керакли папкани танланг
5. Ҳужжатни номланг
6. “Сохранить” тутмасини босинг.

(Давоми. **Бошланиши ўтган сонларда.**)

Сабоқларимизни кузатиб боринг!

11-дарсизмизда матн билан ишлаш бўйича сабоқларни давом эттирамиз.

АТРОФИМИЗДАГИ ДУНЁ

Мобил оркестр

Белгия пойтхати Брюсселда 1937 йилдан бери миллий симфоник оркестр фоалият юритиб келади. Яхшигина професионаллар йиғилган жамоа, машҳур дирижёлер оишлаб кеттган. Аммо бу оркестрнинг донги чет эларга тарқамаган. Орадан ярим аср, яна чорак аср ўти: бирданнага ҳамма шу оркестрниң қизиқиб қолди: мусиқачидан тортиб — тингловчигача. Нима гап?

Омал бир келса кўшалоқ келади: жамоа 2012 йили “Артист” фильмига ёзган саундтреки учун “Оскар”ни юлга киритди. Ўша йилнинг сентябрiddа эса оркестр мобил телефонлар учун мумтоз мусиқа дурданаланинг рингтонлар тўпламини ёзди. Ўзига хос бу лойиҳа яхши кутиб олини. Брамс, Моцарт, Чайковский, Дебюссиининг энг машҳур асарларидан ҳар бири 30 сониялик фрагментлар ёзib олини.

Мусиқачилар бир ўй билан иккى қўёнин уришни кўзлашгани аниқ; аввало ёшларда мумтоз мусиқага қизиқишини оширишади, қолаверса, ўзлари ҳам замонавий технологиялар билан тиллашишади.

Яқинда оркестр ҳақида янги хабарлар тарқади: қоғоз ноталар бир чеккага суриб

қўйилиб, энди хоҳ “уй”даги, хоҳ сафардағи концертлар бўлсин, мусиқачилар тўлиқ планшетлардан фойдаланиши мөмкин.

Битта планшетга ансамблнинг жами ноталар кутубхонаси бемалол сифади. Исталган янги асарни шу заҳоти кўчириб олса бўлади. Планшет жуда ихчам ва енгил, энг асосийси — тежамкор! Мисол учун, Брюссел оркестири қоғоз ноталарни харид килиш ва улардан нусха кўпайтиришга йилига ўтгача 25 минг евро кетказади. Энди бўлса бир чақа ҳам сарфлагани йўқ.

Дарвоҳе, нота ёзувлари тизимини ким ихтиро қўйланини биласизми? Унда эслаб қолинг: бу ўй асрлар мукаддам Италияниг Тоскана вилоятида яшаган монах Гвидо Аретинский бўлади.

МАСЛАҲАТ

Телефон бўзилишига САБАБ — ЎЗИМИЗ...

Кўпинча смартфонимиз (умуман бошқа телефонлар ҳам) бузилиб қолса, айни “арzon mol” чиқарган хитойликларга тўнкаймиз. Аслида хитойликлар эмас — ўзимиз айбор, чунки телефонони ишлатишни билмаймиз. Масалан, куйидагиларга ҳеч эътибор берганимисиз?

Телефон доним ёник. Экспертиза телефонни вақти-вақти билан ўчириб турнишни тавсия қилишади. Ҳеч бўлмаганда ҳафтасига бир марта. Бу аккумулятор “умри”ни узайтиради.

Үйготтич. Айтишларича, доим ўйготтич функциясидан фойдаланаваришни тарбия салгилай таъсирини кўрсатади.

Об-ҳаҷо. Ҳар қанақнинг ҳаҷода телефононимизни ишлатиб ўрганимиз. Масалан, ҳаҷонинг кескин совиб кетиши телефон учун ёмон, иложи борича, союқ ҳаҷода иссиқ чўнтакдан олинган телефонда камроқ гаплашинг. Бу бошқа электрон курилмаларга ҳам таалуқли.

Кувватлаш. “Бегона” кувватлаш мосламаларини имкон қадар ишлатманг.

Тозалик. Чанг, ҳар хил гардлар аста-текин телефон тирқишилари тўлдириб боради ва ичигача киради. Бунга йўл қўйманг.

Иловалар. Ишлатмайсизми — ўша илове ёки ўйинни дарҳол ўчириб ташланг. Ҳозир сирти бошқа, ичи бошқа иловалар кўпайтиб кеттаг: сиздан яширингча нима амалларни бажараётганини билмаймиз. Ҳар бир иловани кўчириб, ўрнатишида телефон аккумуляторига яна битта “нонхўр” кўпаяётганини унутманг.

Кўшсаҳифани С.ТЕМИРОВ тайёрлади

ЭЛЕКТРОН ПОЧТА

GMAIL ЎЗГАРАДИ

Google компанияси ўз почта сервиси — Gmail интерфейсini янгиламоқди.

Янгиланишлар яқин ҳафтадан йўлга қўйилиши кутиялди: ўзгаришлар тикорий аборентлардан тортиб Gmail почтасидан белуп фойдаланувчиларгача қамраб олади.

Хозирча булардан тўлиқ хабардор эмасмиз, фақат айрим ўзгаришларни айтилашини. Масалан, янги Gmail хатларга тез жавоб қайтаришнинг учта вариантини тақлиф этади. Фойдаланувчи кирувчи хатларни вақтнча учирни кўйини мумкин, яъни "уйку" режимига кирита олади.

СИЁСАТ

КОМПАНИЯЛAR
КИБЕРХУЖУМЛАРГА
ҚАРШИ БИРЛАШДИ

Microsoft, Facebook, HP, ARM, Cisco, Oracle ва бошқа жами 34ta йирик технологиялар компаниялари киберхавфисизлик битимини тузиши — бу мамлакатлар ҳукуматларининг фуқаролар ва компанияларга қарши киберхужумларда ҳамкорлик қилишини тақиқлайди.

Мазкур ташаббус, The New York Times газетаси ёзишича, Microsoft президенти Брэд Смитдан чиқкан — у ўтган йили "Рақамли Женева конвенцияси"ни ишлаб чиқишини тақлиф қилганди.

Битимга имзо чеккан компаниялар ўз зиммаларига мижозларини киберхужумлардан ҳимоялаш, хавф ва таҳдидлар ҳақида ўзаро ахборот алмашиш каби заифаларни олади.

Хозирча бу битимга Amazon, Apple ва Google каби АТ-гигантлар ва Хитой, Россия, Эрон каби мамлакатлар компаниялари кўшилгани йўқ.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

Туркияда муддатидан
олдинги сайловлар куни
белгиланди

Туркияда муддатидан олдинги сайловлар бўлиб ўтади.

Anadolu агентлиги хабарида қайд этилишича, президентлик ва парламент сайловлари шу йилнинг 24 июнида бўлиб ўтади. Бундай баёнот Эрдўған ва сайловларни кеччикириши талаб қилиб келган Миллатчилар партияси етакчиси Давлет Беҳчели ўртасидаги учрашувдан кейин берилди.

Аввалига сайловлар шу йилнинг кузила тутказилиши кутилаётганди.

Рохинжалар ҳақидаги
фоторепортажлар Пулитцер
мукофотини олди

Ню-Йоркда журналистика соҳасида энг нуғузли халқаро эътироф — Пулитцер мукофоти голиблари ёълон қилинди. "Бадиий фотография" йўналидиша бош мукофот рохинжа қочқинлари ҳақидаги фотосуратлар серияси учун Reuteter агентлиги фотомухбирига топширилди. Таъкидлаб жонз, Пулитцер мукофоти журналистика, адабиёт ва мусиқа соҳасидаги мукофотлар. У 1917 йилдан бери мавжуд, 2018 йилги совриндорлар 15 минг доллардан олишибади.

ХАВФСИЗЛИК

НАВБАТДАГИ
НИШОН — ПОЛША

ESET антивирус компанияси мобил банкнинг қаралтига фирибаглик тизимини аниқлайди.

By Google Play иловалар дўконига жойлаштирилган, 21ta bank mijozlariiga mülkjalalangan Universal Banking Poland универсал мобил иловасидир.

Номидан ҳам кўринич турбидики, товламачиларнинг нишонида — полшалик мобил фойдаланувчилар. Мақсад оддий ва ягона — фойдаланувчиларнинг ҳисобра-қамларидаги пулларни ўзлаштириш.

Universal Banking Poland иловаси Google Play дўконига 2018 йилнинг 20 марта куни жойлаштирилган ва ESET хабаридан сўнг ўчириб юборилган. Аммо айрим сайлар бу иловани тақлиф этишини тўхтатгани йўқ.

КРЕАТИВ

ХIAOMI БИРЖА
НАРХИ — 65-70 МЛРД.

Bloomberg компанияси хабар тарқатишича, Xiaomi компанияси шу йил май ойидага Гонконг фонд биржаси чиқишини режалаштирипти.

Жорий ҳисоб-китобларга кўра, Xiaomi биржада 65-70 млрд долларга баҳоланиши мумкин. Айрим кузатувчилар эса компания капитализацияси стартда 100 миллиард долларгача чиқишини башорат қўймоқда.

Xiaomi компаниясига охирги марта инвестиция киритилган 2014 йили унинг нархи 45 млрд.га чиққанди. Ўтган йили компания айланмаси 100 млрд. юан (15 млрд. доллар атрофида)га кўтарилиган ва 1 млрд. фойда олганди.

СМАРТФОНЛАР

ZTE УЧУН "ЕТТИ
ЙИЛЛИК ЖАЗО"

АҚШ ҳукумати хитойлик мобил қурилмалар ишлаб чиқарувчилар билан қаттиқ курашяпти. Иккى кун аввал АҚШ савдо вазирлиги Хитойнинг ZTE компаниясига Qualcomm процескорларни сотиб олишини тақиқлайди.

Тақиқлов етти йил амалда бўлади, бу Хитой компаниясининг жуда оғир аҳволга солиб қўяди, чунки унга дунедаги энг яхши процескорларни олиш тақиқлаб қўйилди, демак, ZTE яна етти йил яхши смартфонлар ишлаб чиқара олмайди.

Америка процескорларининг ZTE учун тақиқланишига сабаб шуки, хитойликлар Америка қурилмаларини Шимолий Корея ва Эронга ноқонуний етказиб берган.

Ўтган йили ZTE бу қўлмиши учун АҚШ ҳукумати томонидан 1,2 млрд. доллар жаримага тортилганди. Камига ZTE бу ишларда кўли бора раҳбар ва ходимларни ишдан бўшатиши ва жазолани ҳам керак эди. ZTE эса уларни мукофотлади...

Чиндан ҳам АҚШ савдо вазирлигининг росманасига жаҳли чиққани аниқ, Айтишади-ку, ўйнашмагин арбоб билан ...

С.ТЕМИРОВ тайёрлади

Трамп: биз ядро
қуролига якун
ясашимиз керак!

АҚШ Президенти Доналд Трампнинг маълум қилишича, КХДРдаги ядро қуролидан кутилиш яхши иш бўларди. Бутун дунё бўйлаб шундай қуроли йўқ қилиш эса умуман идеал нарсага айланади. "Биз биргаликда ишлашимиз лозим. Биз ядро қуролига якун ясашимиз лозим, бутун дунёда бу қуролни ўйқотиши эса идеал нарсага айланган бўларди", — дея айтиб ўтди Трамп.

Мактабсиз ўқувчилар

Исройлиният Фарбий қирғоқда таълим жаёнларига қарши юритаётган сийсатига қарамай, фаластинлик мактаб ўқувчилари вайронларда айланган биноларда ўқишини давом эттироқдалар.

Гап шундаки, Фарбий қирғоқдаги Хеврон туманинда жойлашган Занута бошлангич мактаби бузуб ташланган эди. Бузилган бино 26 марта куни шу тумандаги яна олти мактаб билан биргаликда очилган, улар кам таъминланган оиласалар болалари учун мўлжалланган эди. Мактабда 43 нафар ўқувчи, жумладан, ўн нафар мактабгача ёшдаги болалар таълим олёттанди. Мактаб бузуб ташланган бўлса-да, эртаси кунинёқ ўқувчилар ёмғир ёғиг турганига қарамай, дарсларини давом эттириш учун бу ерга келдилар. Ярим вайронга бинода дарслар давом этаверди.

У.ТОЖИБОЕВ тайёрлади

Матбуот анжумани: АКТ БҮЙИЧА ИШЛАР ХИСОБИ БЕРИЛДИ

**Президентимиз
Шавкат Мирзиёев
зътирозига сабаб бўлган
асосий жиҳатлар:**

● Ахборот-коммуникация ривожланишиндекси бўйича Ўзбекистон рейтингдаги 176ta мамлакат орасида 95-йинни заллаган;

● Ўзбекистонда интернет тезлиги икки баравар ошган бўлса-да, бў МДХ давлатларида интернет ўртача тезлигидан 10 барабар паст;

● АКТнинг ЯИМдаги улуси Жанубий Кореяда — 9 фоиз, Японияда — 5,5 фоиз, Хитойда Хиндистонда — 4,7 фоиз, Ўзбекистонда эса — 2,2 фоиз; соҳада резервлардан етарлича фойдаланимаяпти.

Давлатимиз раҳбари шу йилнинг 9 январ куни Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигининг раҳбарияти ва соҳа корхоналари раҳбарларининг ҳисоботларини тингланган ва уларнинг фаолиятига танқидий муносабатини билдирганди.

Яқинда “Ўзбектелеком” АК Самарқанд филиалида бўлиб ўтган матбуот анжуманида айни шу масалалар кўтарилиди. Матбуот анжуманида сўзга чиқсан Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигининг Самарқанд вилояти худудий бошқармаси бошлиги Нодир Эшназаров, “Ўзбектелеком” АК Самарқанд филиали директори Мансур Алиев, ТАТУ Самарқанд филиали директори Абдували Холжигитовлар ўз йўналишларига қўлинган ва режадаги ишларга батафсил тўхталишиди.

Режа амалга ошдими?

Матрузаларда айтилишича, вилоятда Ахборот-коммуникация технологияларини янада ривожлантириши бўйича 2017 йилда амалга оширилиши режалаштирилган лойиҳалар манзилли дастурига киритилган 45та лойиҳанинг 43таси амалга оширилган. Яъни бу ишлар учун 17,8 млрд. сўм маблагъ ўзлаштирилди. 2018 йилнинг биринчи чораги давомида 4та лойиҳа тўлиғи амалга оширилиб, 221,4 млн. сўм маблагъ ўзлаштирилди. Facebook ижтимоий тармоғида вилоят ҳокимлигининг расмий саҳифаси яратилди ва унга 150га яқин маълумотлар жойлаштирилди.

Вилоят ҳокимлиги руҳни

остида очик маълумотлар порталаидаги (data.gov.uz) маълумотлар сони 50тадан 73тага етказилди.

Идоралараро ягона ижро интизоми электрон тизими жорий этилиб, www.ijro.gov.uz тизимидан фойдаланиш бўйича вилоят ҳокимлиги ҳамда шаҳар ва туман ҳокимликларининг 359 нафар раҳбар ва ходимига электрон рақамли имзо калитлари тарқатилган.

Таълим

Юқоридаги тизимдан фойдаланиш бўйича ўқитиш ҳам йўлга кўйилган: 67та бошқарма, корхона ва ташкилотлар ҳамда уларнинг шаҳар ва туман бўлинмаларининг 1400 нафардан ортиқ ходими Идоралараро ягона ижро интизоми электрон тизими www.ijro.gov.uzдан фойдаланиш бўйича ўкув семинарлари қатнашди.

“Хавфсиз шаҳар”, “Хавфсиз туризм”, “Ақли ҳокимият”, “112 оператив хизмати” йўналишлари бўйича самарали ишлар амалга оширила бошланди. Семинарлар дастурлаш соҳасида ҳам ўтказилди. Шу соҳада фаолият юритаётган бўға яқин хўжалик юритувчи субъектлар учун “Mirzo Ulugbek Innovation Center” марказида резидент сифати-

да рўйхатдан ўтиш бўйича тарғибот ишлари амалга оширилган.

Корея Республикасининг Sejong университетидаги самарқандликлар ҳам таҳсил олишмояд. Яқинда PhD йўналишида таҳсил олаётган беш нафар талаба Жанубий Кореядан турб Самирқанддаги 100 нафар тенгкурлари билан видеоконференция орқали бирганинг тажрибаларини ўртоқлашиди.

Телеком, мобил алоқа, интернет

Вилоятда соҳа йўналиши бўйича биринчя чораг давомида кўрсатилган хизматлар ҳажми 133,1 млрд. сўмни (ўтган йилнинг шу даврига нистабан 116 фоизга ўсли) ташкил этиди.

Самирқанд шаҳрида кенг полосали интернет тармоғи тезлигини ошириш мақсадида ҳар бир марказий AT-Cra 40 километрга яқин оптик толали алоқа кабели ётқизилиб, маълумотлар узатиш тармоғининг ўтказувчлиги 1 Гбит/с.га етказилди.

Вилоятда 7та юқори ва 26та кам кувватли рақамли телерадиоузати станциялари ўрнатилган: бу вилоят ҳудудини рақамли сигнал билан 100 фоиз қамраш имконини берди.

Биринчя чораг давомида 33,6 км. оптик толали алоқа линиялари курилди, мобил алоқа операторлари томонидан 92та база станцияси ўрнатилиди.

“Обод қишлоқ” дастури доирасида Нуробод туманидаги Жом ва Гирдиқўргон қишлоқларида иккита мобил алоқа компаниясининг 3G курилмалари ўрнатилди.

Вилоят аҳолисига маҳаллий телекоммуникация тар-

моги орқали интернет хизматларини кўрсатувчи кенг полосали курилмаларининг сифуми 64,6 минг портга (ўтган йилга нисбатан ўсиш — 133 фоиз) етказилди, улар орқали 40,7 мингабонентта хизмат кўрсатилмояд (ўтган йилга нисбатан ўсиш — 111 фоиз). Мобил алоқа (мобил интернет) абонентлари билан биргаликда интернет фойдаланувчилар жами сони 687,4 минг нафарга етди (ўсиш — 118 фоиз).

Режалар

Матбуот анжуманда 2018 йил якунига қадар бажариш режалаштирилган лойиҳалар ҳақида ҳам ахборот берилди:

● АКТни ривожлантириш учун 2018-2020 йилларга мўлжалланган 40та лойиҳа бўйича тақлифлар киритиб, 232,6 млрд. сўм маблагъ ўзлаштири;

● вилоят ялпи ҳудудий маҳсулотида (ЯХМ) ахборот-коммуникация хизматлари узуншина 2,8 фоиздан 3,0 фоизга етказиши;

● мобил алоқа компаниялари томонидан 258та база станциясини ўрнатиш;

● 1 йил якунига қадар 1 929та аҳоли маскавининг алоқа қамровини (2G) 94 фоиздан 97,40 фоизга етказиш;

● “Хавфсиз туризм” ва Самарқанд шаҳрида “112” ягона рақами орқали шошилинг хизматларни ҳақири тизимини ташкил килиш;

● 122 км.га оптик толали кабел ётқизилб, интернет тезлигини 10 барабарга ошириш режалаштирилган.

**Абдуғафур ҲОТАМОВ,
“Хабар”нинг Самарқанд вилоятидаги мухбири**

ТАФАККУР

МАЪНАВИЯТ ОСТОНАСИ

Китоб дунёси. Бу олам сиз ўйлагандан-да сирли оламдир. Мана, буюк ёзувчилар Достоевский, Пушкин, ҳазрат Алишер Навоий, Фузулий, Сайд Аҳмад, Тоҳир Малик, Абдулла Орипов... Эҳ-хэ-э, бу номларни яна узоқ давом эттириш мумкин. Дунёга симмаган буюклар ўз китоблари орқали ўзгаларга тафаккур улашмоқдадар.

Зомин тумани марказида кутубхона қайта таъмирланни,

яқинда фойдаланишга топширилди. Эски марказий кутубхона “Ўзбекистон почтаси” АЖ Жиззах филиалининг Зомин тумани почта алоқаси тармоғи биносига кўчирилди.

— Кутубхонамизда 6359та китоб фонди мавжуд бўлиб, кўмча кутубхона фаолияти йўлга кўйилган, — дейиш бош кутубхонани Нодира Шоизоқова. — Бу кутубхоналаримиз дам олиши оромгоҳлари, болалар оромгоҳ-

лари, тиббиёт коллежи, мактабларга хизмат кўрсатиб келянти. Ахборот-ресурс маркази шоҳоб-часида кўплаб газета-журналларга обуна қилинган, китобларнинг электрон жадвали компьютерга киритилган.

Зоминда китоб мутолаасига ишқибозлар жуда кўн.

— Шахсан Давлатимиз раҳбарининг ўзи китоб мутолааси, китобхонлики ошириш масаласида ўйкудаги маънавий бу-

локларимизнинг бекилиб қолган кўзларини очиб юборди, — дейиши Халқ депутатлари туман кенгаш депутати, журналист Зоҳидбек Алимов.

Ахборот-ресурс марказида Зубайда Содиқова, Диляноза Аҳмедова каби фидойи кутубхоначилар китобхонларига ибратли хизмат кўрсатилмояд.

**Норқул МАЪМУР,
“Хабар”нинг Жиззах вилоятидаги мухбири**

(Давоми. Бошланиши ўтган сонда.)

— Ойи, бу менинг отами? — сўради Аввалбек онасидан.

— Нима деяпсан? — она унинг сўзини дарҳол тушунмади. — Тинчина ўтириб томоша қил, ана, кўрляпсанми?

— У сенинг отанг, деб айтдинг-ку ўзинг.

— Ҳа, албатта, у сенинг отанг. Аммо гапирмай ўтириб, бошқаларга халал берма.

Қаердан ҳам шу гапни аита қолди? Нега энди? Балким шунчаки, ўша дақиқаларда ўйламасдан, тасодифан, эҳтимол, ҳаяжон аралаш эрини хотирлаб шундай қилгандир. Бу тентак бола эса бунга ишониб ўтирибди: номаълум ва кутимаган қувончдан саросимага тушиб, гўё жангчи отаси билан учрашгандай фахрланиб, унга меҳр кўйиб, ўзида ўйқ қувониб ўтирибди.

Ҳақиқий ота шунака бўлади-да! Бу қаҳрамон — унинг отаси, ҳа, айни ўзгинаси! Баъзи болалар уни отаси ўйқ деб масхара қилишар эди. Энди улар унинг отасини кўриб қўйишин, майли, чўпонлар ҳам кўришин! Бу чўпонлар қишин-ёзин тогу тошларда кезиб юриб, болаларни ҳам дуруст танимай кеттагандар. Аввалбек қўйарни қирқим пункти ҳовлисига ҳайдаб киритишга ёрдамлашар, чўпон итлари талашиб уришиб қолишиша, уларни ҳайдаб юборар, чўпонлар эса турил хил саволларни ёғдиравериб болани жонҳолига қўйишишас эди. Ҳар қайси чўпон, улар оламда нечтаки бўлса, ҳаммаси ҳам, албатта, шундай савол беришарди.

— Балли, балли, азамат, исминг нима?

— Аввалбек.
— Кимнинг ўғлисан?

— Тўхтасининг ўғлиман!

Чўпонлар таг ким ҳақида

кетаётганинги дарҳол

антлаб етишмасди.

— Тўхтасини? — эгардан энгашганча улар қайта суриштира бошлашарди. — Шошма-шошма, бу қайси Тўхтасин?

— Мен Тўхтасининг ўғли бўламан, — дерди бона яна қатъий равишда.

Онаси шундай амр этганди унга, ожиз бўлиб қолган бувиси ҳам, отангни исмини унута кўрмаган янга, деб унинг кўлогини чўзиб, адабини берарди. Жуда баджаҳл эди...

Шу дамда Аввалбек

отасига меҳрибон ўғил

берашиб, танкларга

жойлашиб, танкларга

қарши ўқ ёғидири бошлади-

Чингиз АЙТМАТОВ

АСКАР БОЛА

(Ҳикоя)

— Ҳа-а, тўхта, тўхта, э, сен ҳалиги почта телефонида ишлайдиган жувоннинг ўғлимасмисан, шундай эмасми-а?

— Йўқ, мен Тўхтасининг ўғлиман! — давом этарди у яна ўз сўзида қатъий турди. Шунда чўпонлар таг ким ҳақида бораётганинги фахмалди.

— Дарвоҳе, сен Тўхтасининг ўғлисан! Баракалла, ўғлим! Шунчаки биз сени кўроқчи бўлдик. Кўнглинга олма, йигит, йил бўйи тириклигимиз тогда ўтади, силлар эса бу ерда ўсib-унайласизлар, бола-чақаларни ҳам танимай қояпмиз.

Энди улар узоқ вақт унинг отасини ўзаро хотирлаб юрадилар. У фронтга жуда ёш кетган эди, шу боисдан ҳам кўпчилик уни яхши ёслай олмасди.

Ҳалиям, хайриятки, ундан ёдгорлик қолибди. Қанчалаб йигитлар фронтга бўйдоқ ҳолда кетганди, энди уларнинг номи фарзандларида абадийлаштирилмай қолди!

Мана энди онаси болага: "Кўрляпсанми, буниси сенинг отанг" деб қулоғига шивирлаган лаҳзалардан бошлаб экрандаги жангчи унинг отаси бўлиб қолди. Бола уни беихтиёр ўз отасидай ҳис этиб, қалбига муҳрлаб олганди. Жангчи, чиндан ҳам, нимаси биландир отасининг армияда тушган суратига, пилотдаги ёш аскарга жуда-жуда ўҳшаб кетарди. Улар бу суратни кейинчалик катташтириб, раммага солиб осиб қўйишидаги...

Шу дамда Аввалбек

отасига меҳрибон ўғил

берашиб, танкларга

жойлашиб, танкларга

қарши ўқ ёғидири бошлади-

лар. Танклар ҳам уларга қарши ўт очди. Улар кўпчилик эди. Даҳшатдан боланинг юраги ҳаприқиб кетди.

Гўё отаси билан бирга унинг ўзи ҳам олатасир отишмалар ичida юргандай туюларди. Аввалбек танклар қоп-қора тутун ичидан ёнаётганди гидираклардан занжирларни отилиб чиқиб кетганди ва рақиблар бир-бирига ўчакишиб даҳшат, адоват билан калла қилаётгандарлида, онасининг тиззасидан сакраб туриб кетарди. Бизнинг жангчиларимиз замбараклар ёнида ўққа учеб қулаётгандарлида у жим бўлиб, кесакдек қотиб қолди. Улар энди дам сайнин камайб бораётган эди. Онаси юм-юм йигларди, унинг юзи қизиб, кўз ёшларидан жиққа ёўлиб кетган эди.

Киноаппарат бир маромда тириллаб, лентани ямлаб ютар, жанг эса давом этиб, қизигандан-қизиб борар эди. Танклар тобора яқинлашил келарди. Отаси тўп ўнратилган станокка энгашиб, дала телефони трубкасига жонжаҳди билан бақирганча ниманидир айтиётганди эди, бироқ суронли отишмалар ичидан бирон нарсани илғаб олиш мумкин эмас эди. Мана, жангчилардан яна бири замбарак ёнига қулафт тушди: у инграганча туришга ҳаракат қилиб кўрди, бироқ туригиниб яна йиқилди. Унинг қонидан ер қорайиб қолди.

(Давоми бор.)

Асила РАШИДОВ
таржимаси

Китоб ҳақида

қизиқарли фактлар

Қамоқда ёзиш режаси тузилган китоблар орасида Сервантеснинг "Дон Хиот", Жон Баняннинг "Авилийнинг саёҳати", Оскар Уайлднинг "Қамодаги истиффор", Николо Макиавеллининг "Хўкмдор" асарлари мавжуд.

ИБРАТ

Бир куни Ҳорун ар-Рашид Баҳул деган девонага ўз ҳассасини совфа қиласкан, дебди:

— Таксир, шу ҳасса сизга, уни ўзингиздан ҳам телбарок бир кишини кўрсангиз совфа қилиб юборарсиз.

...Ҳорун ар-Рашид қаттиқ касал бўлиб ётганди Баҳулни чақиририб, у билан сухбатлашмоқчи бўлиби.

ҲАССА

— Баҳул, сафарим яқинлашиди.

— Ҳа, сафаргами, хизматкорларнинг сафароҳга жўнатдигим? Боришининг гўзл жойларни мухайё қилиб туришибдими?

— Йўқ, улар бормайдиган жойга кетяпман.

— Сенга турли ноз-неъматлар тайёrlаб

берадиган ошпазларинг-чи? Улар ҳам боришидими?

— Йўқ, охират сафарига кетяпман. Ҳеч кимни олиб кетолмайман...

— Ҳа, унда ҳалиги ҳассаснинг ўзинтга совфа қиласан. Дунёдаги бир сафар унун неча кишини овора қилиб, тайёргарлик кўрганингни биламану абадий охират сафарига тайёргарлик кўрганинги билмадим. Энг аҳмоқ одам сен экансан...

ЭНГ ЯХШИ СОВФА — КИТОБ

6
Ўйинда
иштирок
этадиган
ҳар бир
жамоа, ҳар
бир ишти-
рокчи,
албатта,
мактаб
кутубхо-
насига
биттадан
китоб совфа
қилади.

Китоб ўқиганлиги учун мукофот бериш тажрибаси бирор давлатда бўлмаса кепрак. Давлатимиз раҳбари томонидан илгари сурнган “Энг китобхон мактаб”, “Энг китобхон маҳалла”, “Энг китобхон оила” каби йўналишларда танловлар ўтказиши, якуний босқич фолибларини тақдирлаш учун қимматбаҳо совфалар, жумладан, юртимизда ишлаб чиқарилган автомобилларни мукофот тариқасида бериш foяси маънавиятга, маърифатга берилётган эътиборнинг энг юксак намунаси эканлигини ўзгача ифтихор билан эътироф этсан арзиди. Навоий газалларини энг кўп ёд олган карманалик ўқувчи Иброҳимjon Faффоров “Spark” автомашинаси, “Навоий ворислари” кўриктанлови голиби навбахорлик ўқувчи қиз Маржона Нодиркуловага эса 50 миллион сўм пул мукофоти топширилиши сўзимизнинг ёрқин далиллариди.

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси Навоий вилояти бўлими томонидан амалга ошириш учун Навоий вилояти ва Навоий шаҳар, Навбахор ҳамда Конимех тумани ҳокимликлари, Ўзбекистон ёшлар иттифоқи Навоий вилояти кенгаши, Абдула Кодирийномидаги вилоят аҳборот-кутубхона маркази, “Навоий ёшлари” ҳамда

“Зиёкор садоси” газеталари таҳририятлари энг яқин ҳамкор сифатида иштирок этди.

Грант лойиҳаси доирасида китоб ба китобхонлик маданиятини юксалтиришга бағишиланган “КИТОБ — МАЪНАВИЯТ БЕШИГИ” мавзуида энг яхши мақолалар танлови ўзин қилиниб, голибларни тақдирлаш кўзда тутилган эди.

Навоий шаҳридаги “Матбуот уйи” да танлов низомига кўра ўтказилган китоб ҳақидаги энг яхши мақолалар танловининг муаллифларини тақдирлаш маросими бўлиб ўтди.

Тадбирда 20ta яқин турли ёшдаги китобхон ижодкорлар иштирок этиши. Улар орасида мактаб ўқитувчи ва ўқувчилари, ахборотресурс маркази ходимлари, кутубхоначилар, ёшлар етакчилари борлиги қувонарлариди.

— Китобга меҳр бўйича бизнинг ҳам ўз лойиҳамиз бор, — дейди Зарафшон шаҳридаги б-мактаб кутубхоначиси, танлов голиби Сайёра Зойирова. — “Давгуустав” посёлкини Зарафшондан анча олисада жойлашган. Шаҳардаги тадбирларга келлиб-кетишинг ўзига ярши қийинчиликларидан кечиб, ҳудудимиздаги саноат корхоналари ишчилари — кончилар, геологлардан тузилган жамоалар иштирокида мактабимизда интеллектуал “Заковат” ўйинини ташкил этганимиз. Ҳозирга қадар 7ta жамоа шакллантирилиб, “Заковат” ўйини ҳар ҳафтада бир марта ўтказилипти. Низомимизга мувофиқ Заковат + хайрия ўйинининг ўз қоидаси бор. Яъни, ўйинда иштирок этадиган ҳар бир жамоа, ҳар бир иштирокчи, албатта, мактаб кутубхонасига бит-

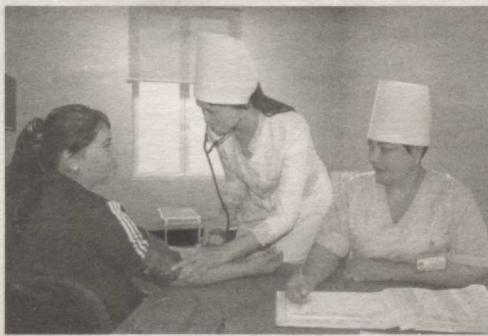
тадан китоб совфа қилади. Жорий Йилнинг бошида бошланган ушбу лойиҳа шарофати билан китоб фондимиз кўлпайишига эришдик. Бу хайрли ишда бизга яқиндан ёрдам берган мактабимиз директори Нургиса Жумабосева ҳамда директорнинг маънавияти ва маърифат ишлари бўйича ўринбосари Султон Расуловлардан миннатдормиз. Бугунги тадбирдан сунг лойиҳамизни янада кенгайтиришга келдим.

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси Навоий вилояти бўлими раиси Е. Умаров танлов голибларида диплом ҳамда жаҳон ва классик адабиёт намуналаридан сараланган китоблар жамланмасини топшириди.

Маруса ҲОСИЛОВА,
“Хабар”нинг Навоий вилоятидаги мухабири

ҲАРАКАТЛАР СТРАТЕГИЯСИ

СОҒЛОМ БЎЛ, АЁЛ!

Олий тоифалик окушер-гинеколог Хурсаной САЙДОВА ҳамда ҳамшира Нодира МАҲМУДОВАлар беморни кўриклидан ўтказишмоқда.

33-оиласи вилоятинида бош шифокор ўринбосари Гулчехра МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

Мамлакатимизда хотин-қиз-лардаги соғломлигини асрарга қарашлаётган барча сайдий-ҳаракатлар негизида фарзандларимизни соғлом дунёга кетириш ва баркамол авлодни тарбиялаш каби эзгу мақсад мушассамдир. Зотан, соғлом онадангина соғлом фарзандлар дунёга келади, фарзандлари соғлом юртнинг эса келажаги албатта буюк бўлади. Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш вазирининг “Соғлом аёл ойлиги”ни ўтказиш тўғрисидаги 140-сонли бўйрги ҳам айнан шу мақсадга йўналтирилгани билан аҳамиятилдири.

Бўйруқ ижросини таъминлаш мақсадида республикамиз бўйлаб барча соғлиқни сақлаш мусавассаларида 12 мартадан 14 апрелгача тугиши ўтказиши хотин-қизлар тиббий кўриклиари ташкил этилди. Пойтахтимизнинг Чилонзор туманидаги 33-оиласи вилоятинида ҳамшира ҳам бу тадбир ўюш-қоқлик билан ўтказилди.

— Хотин-қизларнинг саломатлигини мустаҳкамлаш ва турли хасталикларнинг олдини олиш, соғлом оиласидан шакллантириши, юқумли ва юқумсиз касалликларни эрта аниқлаш мақсадида

ташкил этилган мазкур ойлик давомида аҳолига эрта ҳамда яқин қариндошлар ўтасидаги никоҳнинг салбий оқибатлари, зарарли одатларининг инсон соғлиғига ножӯя таъсири, ҳомиладор аёллар ва бир ёшгача бўлган болалар парвариши хусусида малакали мутахассислар томонидан керакли маслаҳат, йўриқномалар берилди, — дейди 33-оиласи вилоятинида ҳамшира ҳамширлари томонидан чиқирив ва рақаларни тарқатилди. Бу каби тиббий кўриклиар аёлларимиз ва ёш қиз-

дова. — Тадбир доирасида умумий амалиёт шифокорлари ва патронаж ҳамширлари томонидан биринчирилган ҳудудларидаги ҳар бир хонадонда рўйхатда турган ёки турмаган, истиқомат қиласига ётган аёллар ҳисобга олинди. Аёллар сонидан келиб чиқиб тиббий кўриқ ўтказиш жадвали тузилиб, патронаж ҳамширлари томонидан чиқирив ва рақаларни тарқатилди. Бу каби тиббий кўриклиар аёлларимиз ва ёш қиз-

ларимизнинг соғлиқларини назорат килиб боришимизни енгиллашибтириб, касалликларни эрта аниқлашда ёрдан беради.

Таъкидлаш жонзик, поликлиника зарурӣ асбоб-ускуналар билан жиҳозланган бўлиб, ойлик давомида жами 1500 нафар фертил ёшдаги аёллар тиббий кўриқка жалб этилди. Улар умумий амалиёт шифокори ва ҳамширлари, тор соҳа мутахассислари томонидан лаборатор таҳ-

лиллари, УТТ, ЭКГ текширувлиридан ўтказилди. Бунинг натижаси аёллардан 312 нафарида экстрагенитал касалликлар, 242 нафарида эса туғишига нисбий монелик аниқланди. Хотин-қизларда утрабат бирламчи касалликлар диспансер назоратига олининг, соғломлаштириш ишлари амалга оширилди. Аниқланган 12 нафар ҳомиладор аёл алоҳида назоратга олинди. Ети нафар ўсмири қизга амбулатор даво букорилди.

Ҳамширлар Дилором Рабболова ва Моҳинур Сатторовлар билан ҳудудимиздаги 13-участка аҳолисига тиббий хизмат кўрсатамиз, — дейди поликлиники умумий амалиёт шифокори Мұҳаббат Маматкулова. — “Соғлом аёл ойлиги” давомида ўз участкамиз аҳоли билан янада ҳамжиҳатликда ишлашга тўғри келди. Бу каби тадбирлар нафасат аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш, балки улар тиббий маданийатини юксалтириш, онлаларда соғлом турмуш тарзини қарор толтиришда ҳам муҳим аҳамият касб этади.

Усмонжон ЙУЛДОШЕВ,
“Хабар” мухабири

ИСЛОҲОТЛАР

мамлакат равнақи ва аҳоли фаровонлигига хизмат қиласди

Давлат фелдъегерлик хизматида ўтказилган маърифат дарси Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг жойларда амалга оширилаётган бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари, ижтимоий-иктисодий ислоҳотларниң бориши, йирик лойиҳалар билан яхиндан танишиш, ҳалқ билан мулоқот қилиш мақсадида 13 апрел куни Сирдарё вилоятига қўлган ташрифи ҳақида бўлди. Унда ДФХ бўлум бошлини Д.Абдуллаев "Иктисолид

ислоҳотлар мамлакат равнақи ва аҳоли фаровонлигига хизмат қиласди" мавзудида шахсий таркиби мавзуза қилди.

Шавкат Мирзиёев вилоятга қилган ташрифи давомида кўпроқ иш ўринлари ташкил этиш, маҳаллий хом ашё асосида маҳсулот ишлаб чиқаришга кўпроқ хорижий инвестицияларни жалб қилиш бўйича топширилар бергани маънавият дарсида кенг ўрганилди.

Ўз мухбиримиз

Сўровнома

Ҳурматли газетхонлар!

■ "Xabar"да қандай мавзудаги маълолаларни ўқишини хоҳлайсиз?

■ Газета янада ўқишили ва қизиқарли бўлиши учун қандай таклиф ва истакларингиз бор?

■ Сизнингча, газета қайси мавзуларни кенгроқ ёритиши керак?

Бу ҳақдаги фикрларингиз, таклиф ва тавсияларингизни info@xabar.uz электрон почта-мизга юборишингиз мумкин.

Таҳририят

ТУРФА ОЛАМ

"КАМБАГАЛЛАР УЧУН ТОЖМАҲАЛ"

Ҳиндистондаги Тожмаҳал ҳаммамизга таниш, ҳар қандай таъриф ортиқа. Аммо "иккинчи Тожмаҳал"ни ўшитганмисиз? Шоҳҳаённинг невараси Аъзамшоҳ XVII аср ўталаради онаси хотирасига Аврангбодода курдирган Бибика мақбарасини Тожмаҳалга жуда ўҳшашлиги туфайли "иккинчи Тожмаҳал" ёки "камбагаллар учун Тожмаҳал" деб ҳам аталади. Айрим манбалар мақбарани Аврангзебнинг ўзига курдирганидан сўйлайди.

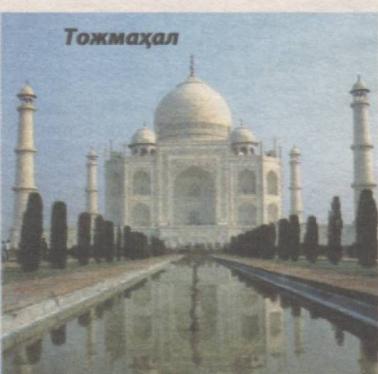
Хулас, бобосининг меъморий мўъжизасидан илҳомланган Аъзамшоҳ ҳам ўз

Тожмаҳалини, ҳаттоқи ундан-да улуғворогини барпо этишга бел боғлади. Баландпавоз режани амалга оширишга қолганда эса шоҳ ҳазинасининг таги кўриниб қолганди... Аммо бу Аъзамшоҳни аҳидан қайтара олмади: натижада Тожмаҳал даражасида бўлмасамян, ўзига хос месъморчлик намунаси барпо этилди.

Тожмаҳалини куришга 32 миллион рупий сарфланган, Бибика мақбарасига эса — 700 минг рупий. Тожмаҳал маҳобатлироқ ва тўлигича оқ мармардан қурилган, Бибика мақbarasi кичикроқ ва фа-

кат асосий биноси одам бўйи баландлиқда мармар билан, қолган қисми ялтироқ қум билан қопланган. Маҳбара-нинг миноралари гиштдан тикланган бўлиб, майдаланган чиганоқлар билан сувоқ қилинган.

Бугун Махараштра штатининг Аврангбодида шахридан сайдъҳол оқими узилмайди. Гарчи турли сайёҳлик йўналишлари ва каталогларига мунтазам киритиб борисса-да, токи Тожмаҳал бор экан, Бибика мақbarasining "пешонаси"га фақат иккинчи бўлиш ёзилган.

Тожмаҳал

Бибика мақбараси

Xabar

МУАССИС:

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
АҲБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ ВА
КОММУНИКАЦИЯЛАРИНИ
РIVOЖЛАНТИРИШ ВАЗИРЛИГИ

Бон мұхаррир вазифасини
вақытча бажарувчи:
Абдуғани АБДУРАҲМОНОВ

Газета Ўзбекистон матбуот ва
аҳборот агентлиги томонидан
0016 рақами билан 2013 йил
23 июнда рўйхатга олинган.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Азим АХМЕДХАДЖАЕВ (Ҳайъат раиси), Фарҳод РЎЗИЕВ,
Шуҳрат АТАМУҲАМЕДОВ, Тўлқин ТЕШАБОЕВ,
Лутфилло ТУРСУНОВ (масъул котиб).

Таҳририят келган кўлёзма ва суратлар эгаларига қайтарилимайди.
Муаллифларинг фикрлари таҳририят фикридан фарқланшини мумкин.

Нашримиздан кўчириб босилганда "Xabar"дан олинганданги кўрсатилиши шарт.

Газетани тайёрлашда интернет материалларидан ҳам фойдаланилди.
Баҳси келишилган нарҳда.

Газета ҳафтаганнинг
жума куни
чиқади

"Шарқ" нашриёт-матбаа
компанияси босмасонасида чоп этилди.
Маҳзил: Тошкент шаҳри,
"Буюк Турун" кўчаси, 41-йй.

G-443 сонли буюртма.
Офсет усулида босилди.
Қозғоц бичими А-3, ҳадми 4 босма табоқ.
Адади: 3228 нусха.

МАНЗИЛИМИЗ:

100105, Тошкент,
Толлимаржон кўчаси, б-й.
Тел.: 291-43-92, 291-43-28, 291-43-61, 291-43-78
Факс: 291-43-70. E-mail: info@xabar.uz

Обува индекси — 228.

Газета таҳририят компютер
базасида терилди ва саҳифаланди.
Дизайнер: Аслиддин БЎРИЕВ.
Навбатчи: Усмонжон ЙУЛДОШЕВ.

ISSN 2010-6424

Босиша топширилди — 20.00.
Босиша топширилиш вақти — 20.00.

